

VALTÒNYC:

“Jorge Campos mereix una bomba de destrucció nuclear”, “Arribarem a la nou del teu coll, cabró, trobant-nos en el palau del Borbó, kalaixnikov”, “Diu que aviat es traspasa la claveguera d’Ortega Lara i molts rumoregen que Rubalcaba mereix provar-la, complex d’zulo casa meva a veure si un dia segrest algun i li torturo mentre li llegeixo a l’Argala”, “Que explote un bus del PP con nitroglicerina cargada”, “Per a tots aquells que tenen por quan arrenquen el seu cotxe, que sàpiguen que quan rebentin les seves costelles, brindarem amb xampany”, “Quan dic **Gora ETA** davant d’un guàrdia civil, per això et tanquen i no per ser un fill de puta com Urdangarin”, “La teva bandera espanyola està més bonica en flames, igual que un puto patró de la guàrdia quan esclata”, “El Rei Borbó i les seves mogudes, no sé si era caçant elefants o anava de putes, són coses que no es poden explicar, com que per fer de diana utilitzava al seu germà”, “Farem que Urdangarin curri en un Burger King”, “La tercera edat també passa gana però aplaudeixen als monarques, masoquistes ignorants, no podem triar, no tenim cap opció, però un dia ocuparem Marivent amb un kalaixnikov”, “El Froilán se n’adona i vol morir, que el seu avi un dictador el va escollir, que pertanyia als GAL i que no és democràtic sinó un dictador emmascarat”, “Bauzá hauria de morir en una càmera de gas, però va? Això és poc, a la seva casa, la seva farmàcia, li calarem foc”, “Del PP, el que va fer el PSOE, terrorisme és el BOE i no vull callar”, “Mataria a Esperanza Aguirre, però abans, li faria veure com el seu fill viu entre rates”, “Miguel Ángel Blanco, Carrero Blanco, bah, ja no, ara toca a Juan Carlos. L’Otan no bombardejarà la Zarzuela, no... aquí l’únic que exploten són els treballadors”, “Llicència per matar, en quedaran pocs vius, acabaré amb esquerres, PSOE, i també CiU”, “Però bé, tenim goma-2 i amonal, i així arribarà un dia que explotadors volaran, tan alt com obrers de dretes que ara són empresaris, els tallaré el coll com retallen salaris”, “Matant a Carrero ETA va estar genial, a la merda la paraula, visca l’amonal”,

Cançons i opinions prohibides

Reproduïm els missatges pels quals diferents artistes han estat censurats, jutjats o empresonats. Després que l’organització FreeMuse, assessora de les Nacions Unides, hagi situat l’Estat espanyol al capdavant del rànquing de la repressió contra el món de l’art, entrevistem juristes, artistes i organitzacions de drets humans. Pàgines 4-11

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 518 del 24/2 al 9/3 de 2021 2,5 €

“Amonal en cotxes oficials, fent justícia poètica per cada família que està passant fam”
CÉSAR STRAWBERRY: “El fascismo sin complejos de Esperanza Aguirre me hace añorar hasta los GRAPO”, “A Ortega Lara habría que secuestrarle ahora”, “Street Fighter, edición post ETA: Ortega Lara versus Eduardo Madina”, “Franco, Serrano Suñer, Arias Navarro, Fraga, Blas Piñar... Si no les das lo que a Carrero Blanco, la longevidad se pone siempre de su lado”, “Cuántos deberían seguir el vuelo de Carretero Blanco”, “Ya casi es el cumpleaños del Rey ¡Qué emoción! (le voy a regalar) un roscón-bomba”
LA INSURGENCIA: “Yo soy un romántico de la lucha armada, chico, te lo explico, revolución o nada”, “Tengo derecho a la rebelión, me da igual que no sea legal, que esta Constitución no lo refleje, que la Audiencia Nacional me procese y me encierre, como la Inquisición por hereje, resistir es vencer, lo aprendí del PCE (r). “Escucha, Dios perdona pero nosotros no, necesitamos GRAPO para el opresor, en ajusticiar a quien amasa fortunas”, “Somos comunistas no librepensadores, contra los opresores violencia legítima”, “Mis héroes no son capos, mis héroes son ‘grapos’, lánzame el tiritito que yo no entro al trapo”. “Esto no es el franquismo pero mucho se le asemeja, los mismos propietarios y los mismos entre rejas”, “Aquí se apoya la insurrección armada, al que no sea partidario se convierte en adversario”, “Asaltaremos bancos como Amadeu Casellas. ETA mató civiles pero el gobierno usa napalm, quien ayuda a la OTAN misiles teledirigidos por petróleo”, “Esto es una barbaridad mejor trabajar ya en clandestinidad” “Tanto recorte que pronto explotará el hemisiciclo”, “Hay que estar alerta, con tanta rata

suelta, los reformistas de Podemos no nos representan”, “A los del frente Atlético tres tiros de escopeta. No me ando con las ramas, no soy metafórico”, “La presa política Arantza Díaz continúa en prisión, en aislamiento, sin calefacción y en condiciones lamentables, con cáncer, quieren que sea la siguiente en caer”, “Martillazos a oligarcas en la sien, analiza esto y dime: ¿Terrorista quién? Hay que hacer ver que no regalan nada, que la libertad viene con sangre derramada de burgueses, y camaradas para acabar con la injusticia lucha organizada. Si quieres acabar con los fusiles hacen falta balas, por eso no condeno la lucha armada”, “Feliz, feliz, feliz, cuando ajusticien en la plaza del pueblo a Letizia Ortiz”, “Al carcelario, impuesto revolucionario; al empresario impuesto revolucionario; al mandatario, impuesto revolucionario”, “El baile de balas se va a producir, si no te sitúas en el bando del pueblo, iré a por ti”, “Oye jueza, vamos a llegar a ella de cualquier manera, aunque haya que caminar por encima de cabezas antifascistas muertas”
PABLO HASÉL: Si por atacar a los culpables terroristas nos llaman. Escucha que la libertad, no es el extremo de nada. Luego califican de violento tirarles cócteles molotov. Diles que no paren mi voz, puedo ser duro como Baader-Meinhof. Prefiero grapos que guapos, respeto a anarquistas y comunistas. Antes que ponerme etiquetas protesto contra la injusticia. Cuando la inmensa mayoría de la policía es facha. Y con la plebe dormida la esperanza de un mundo mejor se marcha. Que apoyar a Franco no es delito sino algo normal. Y quienes manejan los hilos merecen mil kilos de amonal. Si parte de los más grandes andan en la cárcel. Pienso en balas que nucas de jueces nazis alcancen.” “Obama es otro títere pintado como El Mesías. Pero a la CIA nunca le importó toda la humanidad que perecía. Al Qaeda fue creada por la CIA, todos lo saben. Tiene un nuevo logo entrama, llámale Obama Bin La-

den. Mientras el Papa al Dios del capital el invoca.- ¡Yes, we fuck you! La represión nos asola. Pero grito: merece una bomba Televisión Española!”, “Pena de muerte ya a las Infantas patéticas. Por gastarse nuestra pasta en operaciones de estética. Ya basta ostia, ¿nos tomáis por tolais o qué? Lo dejaréis de hacer cuando vuestros palacios exploten. A los dueños de los periódicos El Mundo y ABC. Habría que asfixiarles con la mentira de su papel. Te crees gran empresario fumando habanos, puta colilla. Ojalá vuelvan los GRAPO y te pongan de rodillas. Las hipotecas fabrican, mentalidades obsoletas. Mi hermano entra en la sede del PP gritando ¡Gora ETA!”. “En mi escuela pública había violencia y no era etarra. Sino de retratos de la monarquía encima de la pizarra. Si te explotan, protesta, solo quien que llores. En este estado tratan peor a presos políticos que a violadores. Dime cómo nos defendemos si a porrazos nos oprimen. Los GRAPO eran defensa propia ante el imperialismo y su crimen. Ya no os creen ni mediocres, no sois justos ni de rebote. ¡Merece que explote el coche de Patxi López!”. “Siempre hay algún indigente despier-to con quien comentar que se debe matar a Aznar gritándole España nunca fue Bien”. “No me da pena tu tiro en la nuca pepero. Me da pena el que muere en una patera. No me da pena tu tiro en la nuca socialista. Me da pena el que muere en un andamio. No me da pena tu tiro en la nuca banquero. Me da pena el suicida por la presión del sistema. No me da pena tu tiro en la nuca millonario. Me da pena el que duerme hambriento en un banco. “Si volvieran los GRAPO diría PO PO PO. Si viera un atraco a un banco diría ‘tus huevos, chapó’. Cómo con el micrófono porque a farsantes des-trono. ¡Que alguien clave un piolet en la cabeza a José Bono!”. “Juan Martín Luna militante del PCE (r) asesinado por la policía por defender nuestros derechos”. “Nueva carta de la presa política Victoria Gómez”. Sobre Isabel Aparicio, junto a imágenes de ella.

“A dos años de ser ex-terminada por el Estado torturador, recordamos sus palabras”. “Y así fue la acabaron exterminando”. “La condenaron a 12 años de prisión por estar en el aparato de propaganda del PCE (r) 12 años sin lucha armada”. “2 años desde que Isabel Aparicio fue exterminada por comunista, negándole el estado la asistencia médica en prisión”. “Joseba Arregi asesinado por la policía torturándolo”. “El mafioso del Borbón de fiesta con la monarquía saudí, entre quienes financian el ISIS queda todo”. “El mafioso del rey dando lecciones desde el palacio millonario a costa de la miseria ajena. Marca España.” “Cuántos millones y millones... han saqueado y derrochado durante tantos años... tantos miembros de la familia real. Pero tienen los años contados... se acerca la república popular. Es la historia de Juan Carlos el Bobón que quieren ocultar... Contar quién es y qué hace es delito, apuntaba maneras cuando mató a su hermano Alfonsito. Quién se cree que fue un accidente... ni Maruhenda imaginando a Rajoy desnudo cuando miente. A la cárcel van los pobres y no la infanta Cristina, pero medio país le desea la guillotina. Juan Carlos el Bobón, capo mafioso saqueando el reino español. En televisión vomitan que es útil, si claro, pa su camello y pal dueño del puti.
CÉSAR STRAWBERRY: “El fascismo sin complejos de Esperanza Aguirre me hace añorar hasta los GRAPO”, “A Ortega Lara habría que secuestrarle ahora”, “Street Fighter, edición post ETA: Ortega Lara versus Eduardo Madina”, “Franco, Serrano Suñer, Arias Navarro, Fraga, Blas Piñar... Si no les das lo que a Carrero Blanco, la longevidad se pone siempre de su lado”, “Cuántos deberían seguir el vuelo de Carretero Blanco”, “Ya casi es el cumpleaños del Rey ¡Qué emoción! (le voy a regalar) un roscón-bomba”
VALTÒNYC: “Jorge Campos mereix una bomba de destrucció nuclear”, “Arribarem a la nou del teu coll, cabró, trobant-nos en el palau del Borbó, kalaixnikov”, “Diu que aviat es traspasa la claveguera d’Ortega Lara i molts rumoregen que Rubalcaba mereix provar-la, complex d’zulo casa meva a veure si un dia segrest algun i li torturo mentre li llegeixo a l’Argala”, “Que explote un bus del PP con nitroglicerina cargada”, “Per a tots aquells que tenen por quan arrenquen el seu cotxe, que sàpiguen que quan rebentin les seves costelles, brindarem amb xampany”.

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, Nau 1, Planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric.
La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Guillem Martí i Guille Larios | cruïlla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Elena G. Ruiz, Jofre Figueras i Eloi Latorre | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Joan Castellà | espina@directa.cat
Fotografia
Víctor Serri | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Maria Conill | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Miriam Tijani | correccio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Marta Pérez | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Jordi Vilaró | administració@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Irene Selvaggi | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaios Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord. El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

La DIRECTA enguany hem rebut dues subvencions de la Generalitat de Catalunya, que representen un 5% del nostre pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

SUMARI

A FONS

4-11

Escac a la llibertat de creació
Després de l'empresonament de Pablo Hasél, analitzem el context polític i judicial de la llibertat d'expressió en l'àmbit artístic a l'Estat espanyol. Veus de juristes, artistes i organitzacions de drets humans. Ho expliquen Gemma Garcia i Jesús Rodríguez, i ho acompanyem amb una radiografia de la setmana sostinguda de protestes.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Nazaret Castro
L'autora del llibre *Carro de combat* ens interpel·la amb el seu profús coneixement del negoci agroalimentari. Mengem allò que desitgem o el nostre desig es construeix en laboratori? Preguntes de Gemma Garcia i fotos de Jorge Lizana, de Fotomovimiento.

IMPRESSIONS

16-18

Ramaderia i respecte als animals
Aitor Garmendia i Ramaderes de Catalunya debaten sobre ramaderia ecològica i veganisme. Amb il·lustració d'Esther Aguilà.

Consum digital transformador
Per Fedivers. Dibuix de Ferran Coves.

CRUÏLLA

19-21

Menjadors socials contra la fam
Giuseppe Savino repassa diferents iniciatives dels Països Catalans que fan front a la crisi alimentària per la pobresa extrema. Viagem a Premià de Mar, Gandia, la Seu d'Urgell i Perpinyà. Amb fotografies de Tristana Carrasco.

RODA EL MÓN

22-25

El president etern d'Uganda
Després de 36 anys al poder, Yoweri Museveni intenta arrapar-se al poder. Un reportatge de Nacho Ibáñez.

L'espoli del Sàhara Occidental
Empreses transnacionals s'apoderen dels recursos pesquers, energètics i minerals del poble sahrauí, gràcies a la complicitat del Regne del Marroc. Un reportatge de Sonia Herrero.

EXPRESSIONS

26-31

Murals solidaris
Repassem les creacions artístiques al carrer en suport a Pablo Hasél. Una selecció de Marta López Mas.

Tu l'has vista, l'Helena?
El relat de Mònica Ortega Vives amb il·lustració de Wara de Ormaechea.

Ressenyes culturals
De Ferran Riera, Edu Abad i Elies Boscà.

INDIRECTA

32

Entrevista a Lara Alcazar
Àlex Romaguera conversa amb l'activista de Femen. "El topless posa en tensió les normes del patriarcat", afirma després de participar en nombroses accions contra lobbies reaccionaris. Fotografies de Raquel Navarrete.

Més que mil paraules

HANNAH CAUHÉPÉ @hannahcoolsmooth | El grafter Rock Blackblock va refer el mural crític amb la monarquia espanyola quinze dies després de patir la censura per part de la Guàrdia Urbana de Barcelona. Al rostre de Juan Carlos I s'hi van sumar el del dictador Francisco Franco que el va nomenar i el de l'hereu i actual cap d'estat Felip VI.

MOBILITAT SOCIAL GENERACIONAL
(EXEMPLE AMB ESCALES)

BOOMER	MILLENNIAL	GENERACIÓ Z

L'espina

FES-TE SÒCIA I ACONSEGUEIX EL #CARNETDIRECTA. GAUDEIX DE PROMOCIONS I DESCOMPTES EN MÉS DE 30 ENTITATS I PROJECTES DE L'ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

Consulta la xarxa d'entitats adherides escanejant el codi QR o visitant la pàgina cooperativa.directa.cat

ESCAC A LA LLIBERTAT DE CREACIÓ A L'ESTAT ESPANYOL

Després de l'empresonament de Pablo Hasél, analitzem amb juristes, artistes i organitzacions de drets humans l'impacte de l'enduriment del Codi Penal en la lliure expressió en la música i altres disciplines

Jesús Rodríguez | @albertmartnez
Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega

“**L**a sentència de Hasél és absolutament desproporcionada i planteja serioses preguntes sobre la societat espanyola i la seva relació obsoleta amb la monarquia. Criticar el rei, a Déu o a qualsevol altra autoritat és un requisit necessari per a una democràcia sana”. Són paraules de Marita Muukkonen i Ivor Stodolsky, codirectors de l'organització internacional Artistes en Risc, que fa més de sis anys que monitoritza des de Berlín i Hèlsinki les creixents vulneracions de drets a l'Estat espanyol després de l'entrada en vigor de la llei mordassa i l'enduriment del Codi Penal, pel que fa als delictes d'enaltiment del terrorisme. Una de les seves tasques és ajudar a fugir fins a un exili segur a artistes que pateixen persecució, tant per dictadures com per democràcies formals. *Refugi, exili o clandestinitat* no són paraules desconegudes en la història familiar de Stodolsky. Vuitanta anys enrere, el 25 de setembre de 1940, fou Lisa Fittko, tieta àvia de l'activista (germana del seu avi), qui va assumir l'encàrrec de guiar Walter Benjamin des de Banyuls fins a Portbou, a peu i a través de les muntanyes pedregoses del cap de Cervera de la Marenda. Fugia del nazisme i volia arribar fins a Portugal per embarcar-se en direcció a Nova York. Les autoritats franquistes van interceptar Benjamin a Portbou, el van recloure a l'Hotel França i el van amenaçar de deportar-lo fins a Berlín. L'endemà al matí trobaven el seu cadàver a l'habitació, suposadament

després d'haver-se administrat una alta dosi de morfina per llevar-se la vida.

Des d'Artistes en Risc denuncien ara, en ple segle XXI, que “els règims instrumentalitzen la crisi de la COVID-19 per reprimir encara més la dissidència, i això inclou reprimir les llibertats artístiques. Com a resultat, els perills als quals s'enfronten els artistes en risc augmenten”. Paradoxalment, el cas del raper Pablo Hasél ha esclatat enmig d'una situació de toc de queda, un concepte que tradicionalment es relaciona amb règims dictatorials. Les càmeres de la CNN, Reuters o Al-Jazeera tornen a enregistrar el que passa als nostres carrers i es refereixen a l'Estat espanyol en el mateix sentit que ho feien l'1 d'octubre de 2017 o durant la tardor del 2019: “violència policial”, “vulneració de drets fonamentals”, “empresonaments”.

Laura Huerga, coautora del llibre *Tu, calla!* i membre del Comitè de l'Escriptor Perseguit del PEN català -des d'on s'està organitzant pel 5 de març una marató de vuit hores en contra de la repressió i en solidaritat amb Hasél-, hi posa una mirada retrospectiva i alerta: “Anys enrere, s'intentava censurar els mateixos missatges i reprimir les mateixes manifestacions. La intenció hi era, però la diferència és que ara hi ha unes eines legals: la llei mordassa i la reforma del Codi Penal fan que la repressió sigui més efectiva”.

En el conjunt de l'Estat espanyol, el nombre de sancions per la llei mordassa s'apropa a les 100.000 en els últims cinc anys, superant els trenta milions d'euros recaptats i, amb el Codi

La llei mordassa ha comportat 100.000 sancions en els últims cinc anys, limitant també els drets fonamentals

"A Espanya hi ha llibertat d'expressió, el que no hi ha és llibertat ideològica", manifesta el raper Valtònyc des de l'exili

Penal a la mà, catorze artistes han estat condemnats a penes de presó, segons l'organització internacional de defensa de la llibertat artística Freemuse (assessora de Nacions Unides). Tots són músics, acusats d'enaltiment al terrorisme: Hasél, Valtònyc i els dotze membres de La Insurgència.

A més del marc legal que ho fa possible, l'advocada penalista Laia Serra posa el focus en el biaix ideològic de la justícia i considera "molt perceptible el fet que el dret s'utilitza com una eina de poder per censurar o limitar determinades aspiracions no hegemòniques, dissidents o crítiques. En aquest país, els darrers anys, les condemnes per delictes d'expressió, contra els sentiments religiosos, enaltiment del terrorisme i delictes d'odi, però també les querelles i injúries de tota la vida tenen a veure amb la defensa de determinats valors". El raper mallorquí José Miguel Arenas, conegut com Valtònyc, comparteix la mateixa visió. És un dels catorze artistes *dissidents* condemnats i el 2018 va haver d'exiliar-se a Bèlgica per evitar acabar entre reixes tres anys i mig: "A Espanya hi ha llibertat d'expressió, el que no hi ha és llibertat ideològica. Pots amenaçar Puigdemont, afusellar un titella amb la seva cara, desitjar la mort de 26 milions de rojos, dir que Les Tretze Roses eren unes violadores o que s'hauria de bombardejar Catalunya... I no et passarà res. Per tant, la llibertat d'expressió només és per a uns, els que comparteixen la ideologia amb els jutges".

Precisament per això, Serra posa sobre la taula que els límits no només els ha de marcar una pauta jurídica o un consens emès per la judicatura, sinó que hauria d'haver-hi un "debat social en clau democràtica": "Cadascuna de les societats, d'acord amb els seus valors, història i particularitats hauria d'arribar a un consens d'on són aquests límits. I aquest debat a l'Estat no ha existit i, per tant, els límits recauen sobre la judicatura, lligada a uns valors que són conservadors, que tenen a veure amb els estaments de poder i la defensa de l'*statu quo*".

Incompliment de pactes internacionals

"Espanya està incomplint reiteradament l'article 19 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics [adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides], ja que té un Codi Penal que s'hauria de reformar en molts dels seus articles", assenyala Thais Bonilla, membre de Novact i coautora d'un extens informe de Defender a Quien Defiende i l'Institut de Drets Humans de Catalunya. De les deu recomanacions a les autoritats espanyoles que plantejaven en el document, només el punt 9 s'ha aplicat dos anys més tard: identificar els agents antiavalots amb una numeració fàcil de recordar i visible. Una numeració que també han incorporat al casc i a l'uniforme els Mossos d'Esquadra, tot i que alguns escopeters l'oculten irregularment sota les proteccions.

La passivitat de les autoritats espanyoles ha estat esmenada pels tribunals europeus en diver- ➤

» ses ocasions. Bonilla destaca que el Tribunal Europeu de Drets Humans ha desautoritzat l'Estat espanyol per la penalització de tuits o comentaris a les xarxes socials, com és el cas d'Agustín Toranzo Gómez, que va ser condemnat per acusar de tortures dos policies, o també en el cas de les injúries a la Corona, dient-li a Espanya que això no hauria d'estar al Codi Penal". Així i tot, la investigadora lamenta que "el TEDH sempre arriba tard i la vida de les persones afectades ja està condemnada" i que, per tant, "cal que funcionin els tribunals interns de cada país".

Amnistia Internacional, així com tantes altres entitats de drets humans, fa anys que també demanen una reforma del Codi Penal per alinear-lo amb els estàndards internacionals de drets humans. "El canvi hauria d'anar en la direcció de penalitzar només aquelles expressions que incitin de forma directa a la violència. Ningú pot ser processat per expressar-se per xarxes socials o cantar una cosa que pugui resultar desagradable, escabrosa, escandalosa o ofensiva", defensa Dani Vilaró, de l'organització a Catalunya.

Sobre Hasél, precisament, pesen els delictes d'enaltiment del terrorisme i injúries a la Corona, que estan sota la lupa internacional. Des que ETA va abandonar les armes el 2011, les condemnes d'acord amb l'article 578 -enaltiment del terrorisme- s'han disparat. Per a Laia Serra, això és un exemple que la judicatura espanyola no té en compte elements que en l'àmbit internacional s'han reivindicat com a nuclears. Es refereix a la intencionalitat i el potencial o el context per a l'article 578, que Estrasburg considera una "clau interpretativa necessària". "El context ha canviat i, per tant, el potencial perill d'aquests discursos s'ha atenuat, però els jutges no ho estan tenint en consideració", conclou l'advocada.

Alhora, l'Estat espanyol ha estat condemnat fins a tres vegades pel Tribunal Europeu dels Drets Humans per l'aplicació del delictes d'injúries a la Corona, recollit a l'article 491. Per Vilaró és imprescindible eliminar aquest i qualsevol altre article que prohibeixi insultar o faltar el respecte a figures públiques: "la jurisprudència europea diu que pel fet de ser figures públiques han de tolerar molt més les crítiques que la resta de la ciutadania".

Censura i autocensura

"Segrestar revistes, llibres i publicacions, tuits i cançons és un nivell d'intromissió alarmant en l'esfera de la llibertat individual i creativa". El grafitier Roc Blackblock parla amb coneixement de causa: és l'autor del mural amb la cara del rei emèrit Joan Carles I epigrafiat amb la paraula "Lladre", que la Guàrdia Urbana de Barcelona va censurar el 8 de febrer al parc de les Tres Xemeneies. El va refer dues setmanes més tard, i hi va afegir les cares del dictador Franco i de l'actual cap de l'Estat espanyol Felip VI.

El reconegut muralista adverteix de com l'autocensura va calant de mica en mica en el món de l'art: "Està reapareixent cada vegada més de forma subtil, potser no conscient. Qualsevol persona creativa no deixa de fer la reflexió de com serà rebut un judici, opinió o posicionament, de com li pot arribar a tancar portes". La precarietat que es viu en el món de l'art, afegeix Roc Blackblock, empitjora la situació: "en la majoria de casos, es decideix adaptar els discursos per no transgredir certes línies, no mossegar la mà que et dona menjar o no tancar-te portes". Ell, però, assegura que ha fet el contrari: "sempre he pensat que preferia

Concert de
'No Callarem'
a Badalona
/ NO CALLAREM
@no_callarem

"Segrestar, llibres, tuits i cançons és un nivell d'intromissió alarmant en l'esfera de la llibertat creativa", diu el grafitier Rock Blackblock

L'organització Artistes en Risc afirma que els creadors "haurien de poder criticar i provocar sense que els tribunals els amenacin"

posicionar-me clarament i estalviar-me un cert tipus de clients o encàrrecs i això m'apropa a gent que té més afinitat a la meua forma de pensar".

Pep Tarradas, portaveu del Sindicat de Músics Activistes de Catalunya, enquadra el cas de Pablo Hasél "en un context sociopolític de repressió que s'ha intensificat en els últims anys. Quan es

toquen els pilars bàsics de l'Estat ja sabem que no es respecten els drets fonamentals". I destaca que l'empresonament del raper lleidatà no és un cas aïllat, "tenim la condemna a César Strawberry, l'exili d'en Valtònyc, les penes de presó als dotze cantants de La Insurgencia, el cas de la Cassandra Vera [pels tuits sobre Carrero Blanco]... Estem vivint una autèntica creuada contra la llibertat d'expressió". De fet, en l'àmbit musical, a més de lletres de cançons també s'han censurat concerts per motius polítics. Tarradas considera molt important l'existència de moviments com la plataforma No Callarem! -fundada el març de 2017-, "perquè no caiguem en l'autocensura".

En el seu informe del 2019, Freemuse alerta que l'Estat espanyol se situa al capdavant del rànquing de la censura, amb la catorzena d'artistes condemnats a presó, fins i tot per davant de l'Iran i Turquia. "Espanya és responsable del 31% dels casos en què s'ha produït un ús indegut de mesures antiterroristes contra la llibertat d'expressió artística. Els artistes haurien de poder criticar, provocar i presentar obres controvertides que reflexionin sobre tots els aspectes de la humanitat sense que els tribunals els amenacin", reblen Ivor i Marita des de la seu berlinesa d'Artistes en Risc, i es refermen en la seva voluntat d'ajudar als creadors de l'Estat espanyol que busquin un exili segur. Des de Bèlgica, Valtònyc reconeix que l'amenaça obté alguns fruits: "Hi ha moltes cançons que no s'escriuran, piulades que no es faran, obres de teatre que no s'interpretaran. A mi molts de músics m'han fet arribar que els agradaria fer una cançó contra el Borbó, però que tenen por de les conseqüències. I això és molt trist". ●

SUSO VAAMONDE (1980)

“SI ESPANYA ÉS MA MARE, JO SOC UN FILL DE PUTA”

“Quan em parlen d'Espanya, sempre tinc una disputa, que si Espanya és ma mare, jo soc un fill de puta”. Aquesta estrofa, cantada en gallec durant un recital antinuclear el juny de 1979 en la plaça Ferrería de Pontevedra, li va costar al cantautor Suso Vaamonde una condemna de sis anys i un dia de presó per un delictes d'ultratge a la nació espanyola amb publicitat.

Quan es va fer pública la sentència, el 1980, Vaamonde va decidir exiliar-se, primer a Europa i després a Veneçuela. El cantautor va tornar a l'Estat espanyol quatre anys més tard per entregar-se. Va complir 46 dies de pena a la presó d'Ourense abans de ser indultat pel govern socialista i és considerat un dels primers presos polítics de règim postfranquista.

Obertura d'un procés a l'Audiència de Pontevedra per un delictes d'“ultratge a la Nació espanyola”. Condemnat a sis anys i un dia de presó. Va complir 46 dies. Indultat pel primer govern socialista.

NEGU GORRIAK (1993)

“(ENRIQUE RODRÍGUEZ GALINDO) EL RESPONSABLE DE LA PODRIDURA”

Entre 1990 i 1991 els diaris *Egin*, *Egunkaria* i *Diario 16* van publicar una sèrie de reportatges on es vinculava el cos de la Guàrdia Civil en el País Basc amb una trama de narcotràfic. Les peces periodístiques van servir de matèria primera al grup basc Negu Gorriak per escriure la lletra d'“Ustelkeria” (“Podridura”) l'any 1991. El 1993, Enrique Rodríguez

Galindo –tinent coronel de la Guàrdia Civil, màxim responsable de la Comandància a Guipúscoa entre 1980 i 1995– va denunciar el grup per un delictes de “danys a l'honor i difamació”. Els tribunals van desestimar la demanda en un primer moment, però l'any 1995 l'Audiència de Guipúscoa va condemnar el grup a pagar una indemnització milionària.

L'any 2000, el Tribunal Suprem espanyol absolia el grup de tots els càrrecs. Un any més tard, el mateix tribunal condemnava Rodríguez Galindo a 75 anys de presó pel segrest, tortura i assassinat de José Antonio Lasa i José Ignacio Zabala l'any 1983. Va complir només quatre.

Demanda d'Enrique Rodríguez Galindo per un delictes “de danys a l'honor i difamació”, on s'exigia una compensació de quinze milions de pessetes (90.000 €), que el grup deixés de tocar “Ustelkeria”, no es tornés a editar el tema i es retirés una foto del militar, publicada al disc.

SOZIEDAD ALKOHOLICA (2004)

“LLEPACULS DEL PODER, CARRONYAIRE CORONEL, EXPLOTA PORC!”

L'Associació de Víctimes contra el Terrorisme (AVT) va presentar una denúncia per enaltiment del terrorisme contra el grup basc Soziedad Alkoholika pel contingut de les seves cançons “Explota Zerdo” i “Síndrome del Norte” l'any 2004. Es tracta d'una de les primeres demandes contra un grup de música per un delictes d'aquesta natura. El

jutge de l'Audiència Nacional espanyola Baltasar Garzón va ser l'encarregat d'arxivar la causa en dues ocasions. Després de diversos recursos de l'AVT el 2006, un altre jutge de l'AN espanyola, Fernando Grande-Marlaska –actual ministre espanyol de l'Interior–, va reobrir el procés, que va acabar amb l'absolució dels membres. La denúncia va ser la

culminació d'una campanya de boicot del Partit Popular, que va vetar concerts i que fins i tot va fer que El Corte Inglés retirés els àlbums del grup temporalment. Les pressions contra Soziedad Alkoholika van continuar després del judici.

Demanda de l'AVT per un delictes d'“enaltiment del terrorisme”. Obertura d'un procés a l'AN espanyola. L'AVT sol·licita dos anys de presó a cadascun dels cinc integrants de la banda; la fiscalia, un i mig. El tribunal troba “raonada i raonable” la versió del grup i absol els membres l'any 2006.

VALTÒNYC (2012)

“JORGE CAMPOS MEREIX UNA BOMBA DE DESTRUCCIÓ NUCLEAR”

Denunciat per Jorge Campos (president de la fundació Círculo Balear i avui referent de Vox a les Illes) el raper mallorquí Josep Miquel Arenas (Valtòny) va ser jutjat per l'Audiència Nacional espanyola que, el febrer de 2017, el va condemnar per injúries greus a la Corona i enaltiment del terrorisme per versos de cançons com “Circo balear” o “El rei Borbó”, on afirmava: “ocuparem Marivent

amb un kalàixnikov”. El Tribunal Suprem va ratificar la sentència el febrer de 2018. Valtòny no es va presentar a la presó quan se li acabava el termini per fer-ho. Més endavant, es va anunciar que s'havia exiliat a Bèlgica. Un jutjat de Gant va denegar la petició d'extradició de la justícia espanyola. El cas està pendent d'una decisió del Tribunal de Justícia Europeu, on ha apel·lat la fiscalia belga.

Condemnat a tres anys i mig de presó per l'Audiència Nacional espanyola per injúries greus a la Corona i enaltiment del terrorisme. Exiliat a Gant, la seva extradició ha estat denegada en primera instància per un tribunal belga.

ARDOR DE ESTÓMAGO (2012)

“QUI VA SER NOMENAT SUCCESSOR PER UN FASTIGÓS DICTADOR”

“Qui va matar al seu propi germà amb l'escopeta de caça. Qui va disparar en circumstàncies rares, rares. Qui va ser nomenat successor per un fastigós dictador. Qui era l'elefant blanc, qui es duia bé amb Franco. El fill puta del rei, Juan Carlos”. Així resa la tornada de la cançó del grup de punk rock Ardor de Estómago, “Una història

real”, inclosa en un disc editat i, posteriorment, retirat per l'Ajuntament de Segòvia. La defensa dels tres joves acusats d'un delictes d'injúries al rei –que asseguraren que mai havien cantat la cançó– va al·legar que es tractava “d'un muntatge periodístic” i que en cap moment s'havia pogut demostrar que eren els autors de la lletra.

L'acusació popular, exercida per la Fundación para la Defensa de la Nación Española –creada per Santiago Abascal–, va demanar una multa de 388.000 a cadascú dels tres integrants, mentre que la Fiscalia la rebaixava a 1.800 euros per a cada membre. Finalment, se'ls va condemnar a una multa de 900 euros.

JAVIER KRAHE (2012)

UN CRISTO AL FORN

En l'any 1978, el poeta i cantautor madrileny va gravar un vídeo –emés el 2004, en Canal+– en què es narrava amb imatges com desprendre un crist d'una creu per a “cuinar-lo” i mostrar que “els estigmes podien emmetjar-se amb cansalada”. A continuació, explicava que s'havia de col·locar en una font “sobre llit de cebes” i

untar-lo amb “abundant mantega” per a, finalment, introduir-lo al forn durant tres dies, “després dels quals ix completament sol”. El Centre Jurídic Tomás Moro, amb seu a Michigan (Estats Units), els va interposar una querella per un presumpte delictes contra els sentiments religiosos, recollit en l'article 525 del Codi Penal.

El querellant demanava una multa de 144.000 euros per al cantautor i una altra de 72.000 euros per a Montserrat Fernández Villa, productora del programa en què es va emetre. Ambdós van quedar absolts, en considerar-se que el vídeo podia ser ofensiu, però no constitutiu de delictes.

MOISÉS RIVAS LEYVA (2007)

“EL REI HAURIA D'ESTAR SOTERRAT”

Entre altres expressions, el cantant del grup de rap Poetas de la calle va qualificar de “paràsits” als borbons i de “dictadors” i “torturadors” a les forces i cossos de seguretat de l'Estat espanyol en un concert celebrat en Fuerteventura (Canàries), l'any 2005. Durant el judici, l'artista va explicar que els *insults* que es van escoltar procedien d'un disc del

grup Doble V, el qual van pinxar en directe per aconseguir un *scratch*, efecte musical utilitzat en la música rap. Els magistrats, però, van considerar només els arguments del sergent de la Guàrdia Civil que va interposar la denúncia, sentenciant que hi havia “ànim d'injuriar” i “intenció específica de difamar”.

El ministeri públic, representat pel fiscal Luis Barroso, va sol·licitar una multa de 14.400 euros per dos delictes d'injúries: a la Casa Reial i la Guàrdia Civil. Tenint en compte “les possibilitats econòmiques” de Leyva, l'Audiència Nacional la va rebaixar a 1.440 euros.

CÉSAR STRAWBERRY (2015)

“QUANTS HAURIEN DE SEGUIR EL VOL DE CARRERO BLANCO?”

Al cantant del grup de rap metal Def Con Dos el van detenir el maig de 2015, en el marc de l'anomenada operació Araña III, que pretenia combatre l'enaltiment del terrorisme a les xarxes socials. Se l'investigava per sis piulades a Twitter amb continguts en què denunciava vincles entre el PP i el feixisme amb al·lusions a episodis de lluita armada. En primera instància, l'Audiència

Nacional va arxivar la causa. Més tard, es va reobrir a instàncies de la fiscalia i, finalment, fou jutjat el juliol del 2016 i absolt. Un nou recurs del fiscal va dur el cas al Tribunal Suprem, que un any més tard condemnava Strawberry a un any de presó. Més endavant, el Tribunal Constitucional va estimar el recurs d'empara de la defensa de Strawberry i va deixar sense efecte la sentència.

Condemnat pel Tribunal Suprem espanyol, l'any 2017, a un any de presó per enaltiment del terrorisme i humiliació de les víctimes per sis tuits. Un any més tard el Tribunal Constitucional va deixar sense efecte la condemna.

LA INSURGENCIA (2016)

“FELIÇ, FELIÇ, FELIÇ; QUAN AJUSTICIÏN A LA PLAÇA DEL POBLE A LETIZIA ORTIZ”

Fundat l'any 2012, al voltant d'un canal de YouTube, La Insurgencia es definia com un “col·lectiu musical que pretén fomentar l'internacionalisme i la cultura revolucionària”. El 2016, una operació de la Comissaria General d'Informació de la Policia Nacional espanyola detenia tretze membres del col·lectiu (un d'ells menor) per suposats delictes d'enaltiment del terrorisme i contra les institucions de

l'Estat, pel contingut d'algunes de les lletres publicades. Les dotze persones foren jutjades i condemnades a dos anys i un dia d'empresonament el desembre de 2017. El març de l'any següent, la sala d'apel·lació del mateix òrgan va reduir les condemnes a sis mesos, perquè l'organització GRAPO, a la qual es referien sovint les membres del grup, ja no estava activa.

Dotze condemnes a dos anys i un dia de presó per part de la Sala del Penal de l'Audiència Nacional espanyola, per enaltiment del terrorisme, a causa de les lletres de diversos raps publicats a YouTube, després rebaixades a sis mesos per cap.

ONADA DE PROTESTES 'SENSE RES A PERDRE'

L'empresonament del raper lleidatà desencadena una setmana de mobilitzacions que també ha visibilitzat la "ràbia" d'una part del jovent contra la brutalitat policial

Jesús Rodríguez | @albertmartnez

“**S**i amb violència no ens esteu escoltant, com podem pensar que ens escoltaríeu parlant. Espero que això no es pugui parlar, si es para no hi ha futur. No hi tenim res a perdre”. Són paraules de Juliana Canet -21 anys, nascuda a Cardedeu-, col·laboradora i presentadora de diversos programes de TV3, amb relació als aldarulls durant les manifestacions contra l'empresonament de Pablo Hasél. No és una opinió aïllada. La generació de Juliana ha crescut entre la crisi financera del 2008 i la repressió contra el referèndum del 2017, i bona part ha assumit que fer barricades o trencar vidres de bancs no és violència sinó *autodefensa*. Quan, l'endemà de les eleccions del 14 de febrer, els Mossos d'Esquadra preparaven la detenció de Pablo Hasél, la resistència al seu empresonament es va focalitzar precisament en un recinte universitari i diversos grups d'estudiants no van dubtar en atrinxerar-s'hi per posar-ho difícil als antiavalots. “Mai havíem vist res similar. Fins ara, no s'atacaven comissaries”, va manifestar l'endemà de la primera jornada de mobilització el comissari Joan Carles Molinero. Un centenar de persones havien atacat amb pals i pedres la comissaria de la policia catalana a Vic. Tres dies més tard, la protesta s'encenia a Vilafranca del Penedès. Girona, Lleida, Tarragona i Barcelona van ser escenaris de confrontació durant tota una setmana. Tant és així, que els Mossos d'Esquadra van demanar el suport del Cos Nacional de Policia i de la Guàrdia Urbana de Barcelona per fer tasques d'ordre públic, tal com havia passat en els aldarulls postsentència. El balanç repressiu provisional a 23 de febrer és de 112 detencions, 2 persones empresonades i una noia de 19 anys amb un ull rebentat per l'impacte d'un projectil de foam. L'últim pres, Carles Sánchez, un veí i restaurador santsenc de 37 anys, implicat en la Federació d'Associacions i Comissions de Carrers de la Festa Major de Sants. La jutgessa Pilar Rovira del Canto, en l'auto d'ingrés al centre penitenciari Brians 1, ho justifica rere l'argument d'evitar “el risc de reiteració delictiva”, al·legant que “estan previstes convocatòries successives els pròxims dies de noves manifestacions”. El seu advocat, Eduardo Cáliz, considera l'empresonament “la injustícia més gran i l'arbitrarietat més gran que he vist en els disset anys que porto treballant d'advocat”. Des de les entitats

del barri de Sants s'ha engegat una intensa campanya de solidaritat sota el lema #CarlesLlibertat i que el primer dia va recollir centenars de suports i va aplegar un miler de persones en una assemblea i una cercavila antirepressiva.

En aquest context el documentalista Fèlix Colomer va voler constatar la hipòtesi que la policia també pega als manifestants pacífics, i es va plantar el 21 de febrer al vespre a l'Estació de Sants de Barcelona amb una gran lona amb el missatge: “Nos habéis enseñado que ser pacíficos es inútil”. Un noi palestí de 18 anys el va ajudar a desplegar la pancarta i portar-la a peu fins a la Via Laietana, esdevenint involuntàriament la capçalera de la protesta. “La idea era veure si eren capaços de pegar a una pancarta i als dos *tios* que la portaven”, va explicar Colomer. En efecte, va comprovar que sí: cops de porra i pancarta destrossada. L'escena va quedar enregistrada pels telèfons mò-

bils, com la majoria d'escenes violentes d'aquests dies. L'encapsulament i atonyinament indiscriminat de manifestants el 20 de febrer al carrer Gran de Gràcia serà una de les més recordades. “Ens estem ofegant malparits”, “prou, prou, pareu, pareu”, cridaven mentre els policies propinaven cops de porra al cap i fortes empentes. Rastres de sang a terra i les parets hi van quedar com a testimoni. El conseller d'Interior Miquel Sàmpel va afirmar: “no em consta que hi hagi persones ferides”.

Cossos policials al centre de la crítica

Però la “ràbia, ràbia, ràbia” que cridaven a Lleida o al Raval barceloní probablement tenia múltiples motivacions. Poques de les persones encaputxades que estaven a primera línia accedien a parlar amb periodistes, i qui ho feia sempre demanava l'anonimat. Expressions tan diverses com: “Deixeu-nos lluitar, hòstia” o “M'agrada l'esport, m'estic preparant pel Decathlon” se sentien en l'avantsala dels aldarulls. I es copsava com els grups de manifestants amb menys por a la policia eren del tot multiètnics: del Senegal, del Marroc, de Puerto Rico o del barri de Gràcia de Barcelona. No és casual que aquest odi manifest als cossos policials es doni després d'onze mesos de confinaments i tocs de queda: l'ús social de la via pública ha esdevingut una batalla diària per a certs col·lectius. Fàtima Aatar, activista contra el racisme i la islamofòbia, hi afegeix una reveladora reflexió: “En el moment que van començar les mobilitzacions em va donar molta ràbia en pensar quants paisans meus estan sent investigats, acusats, condemnats i expulsats en el marc de l'anomenat antiterrorisme”. I les dades l'avalen. El col·lectiu estadísticament més afectat per l'enduriment del codi penal en relació a l'enaltiment del terrorisme no han estat els artistes, sinó la comunitat musulmana. Musulmanes i musulmans que resideixen als nostres pobles i ciutats, que tenen fills i filles que també grafitegen el número 1312, subterfugi en referència a la censurada ACAB (*All Cops Are Bastards*) que es llegeix des de fa dècades a les parets de les metròpolis occidentals.

Sens dubte, estem davant d'unes protestes complexes. Es podrien fer comparatives de la geografia dels aldarulls amb la de la ruta que Vox va fer amb protecció dels Mossos d'Esquadra durant la campanya

El balanç provisional és de 112 detencions, 2 persones empresonades i una noia de 19 anys amb un ull rebentat

L'ingrés a Brians 1 d'un veí de Sants encén una onada de solidaritat del teixit social del barri barceloní

Manifestació als carrers de Barcelona el dissabte 20 de febrer / SARAI RUA @sarairua

Dura càrrega de la policia espanyola contra una manifestació a València / ANDREU ESTEBAN @andreuest

Marxa el 18 de febrer fins a la presó de Ponent, on es troba Pablo Hasél / ADRIANA PIMENTEL

La manifestació sota el lema #CarlesLlibertat baixa pel carrer Vallespir de Sants / ÀNGEL MONLLÉO @angelmonlleo

electoral o amb la de l'incessant degoteig de desnonaments o la dels barris més castigats per la pobresa postpandèmia. Davant del Palau de la Música, on cremava una pila de bosses de brossa, el foc il·luminava els cartons d'una petita barraca construïda per una persona sense sostre, que hi dormia indiferent. La mateixa indiferència d'un altre home sota una manta, enfront de la Prefectura de Via Laietana, mentre l'apedregaven o d'una tercera persona sense sostre a la rambla de Catalunya, quan les grans jardineres de les terrasses o les motocicletes de les empreses de lloguer s'arrossegaven i es cremaven per bloquejar els pas dels furgons de la Brigada Mòbil. La descripció més acord amb la nova realitat la feia -i així la sentia- el 18 de febrer una veïna del centre de Barcelona, que parlava davant del micròfon de Mayka Navarro en connexió en directe amb el programa d'Ana Rosa Quintana: “Es van comportar. Tiraven pedres contra la policia, no contra la farmàcia”.●

Nazaret Castro,

periodista

“Una bossa de patates no és un aliment, és un producte comestible dissenyat en un laboratori”

Text: Gemma Garcia | @gemma_g_fabrega
Fotografia: Jorge Lizana | @Fotomovimiento

La distància que recorren els aliments abans d'arribar al nostre plat no és només en quilòmetres. Com a consumidores, estem molt allunyades dels impactes que generen els productes, majoritàriament al sud global, i sovint desconeixem què contenen i les desigualtats que impliquen. La periodista Nazaret Castro, juntament amb Laura Villadiego, radiografia la cistella de la compra al llibre *Carro de combate* (Clave Intelectual), reeditat i actualitzat en un moment idoni. Castro lamenta que la pandèmia no s'aprofita per transformar un sistema agroindustrial global que té “un vincle directe amb les malalties zoonòtiques perquè destrueix ecosistemes i biodiversitat”. Cofundadora de la revista *Amazonas*, Castro també ha investigat els monocultius i ha denunciat els impactes dels supermercats.

Si et poses les ulleres de *Carro de combate*, què veus darrere d'un esmorzar de cafè amb llet i entrepà de pernil?

Darrere de molts aliments hi ha un impacte socioambiental que afecta directament poblacions que estan a milers de quilòmetres de distància de casa nostra. Els camperols que cultiven cafè veuen condicionada la seva existència pels mercats internacionals i els preus de les matèries primeres en el mercat de divises. Hem de ser conscients que amb l'acte simple de prendre un cafè formem part d'aquest engranatge que sembla tan abstracte. Hi ha un vincle directe entre el *broker* de la borsa, el camperol de Colòmbia i nosaltres. Darrere de productes animals com el pernil i la llet, també hi ha un impacte ecològic i males condicions de vida per als animals de granges industrials.

Els aliments són una necessitat bàsica, i a l'Estat espanyol representen una de les principals despeses familiars, tot seguit de l'habitatge. Per què en sabem tan poc?

Hi ha un discurs molt interessat perquè en sabem poc. En el sistema de producció, distribució i consum capitalista, la mercaderia és una cosa que adquireixes i en l'acte de consum es desdibuixa absolutament qui ho ha produït i qui n'ha extret les matèries primeres. Les empreses són molt opaques, sobretot les del sector químic i carni, i fer la traçabilitat dels productes ens ha comportat anys d'investigació. A més, les etiquetes dels aliments ofereixen una informació molt esbiaixada per confondre: la rellevant, en lletra petita, i la propaganda sense prou filtres en lletra gran. Ens venen productes com a *artesans* o *de camp* quan estan industrialitzats. Per tot això, és normal que estiguem molt lluny de conèixer el que consumim

en general i el que mengem en particular. Alhora, hi ha causes més profundes, com els processos d'urbanització que ens separen de la natura, que fan que els nens no hagin vist una vaca en tota la seva vida. Aquesta qüestió serà molt central quan comencem a prendre'ns seriosament la transició ecològica.

La primera fase de la cadena de producció és la gran desconeguda, tot i que impregna molts productes. Quins impactes tenen en comú els monocultius de matèries primeres?

Monocultius com la canya de sucre, l'oli de palma o la soja, cadascun amb les seves particularitats, reproduïxen impactes similars. Tots contaminen l'aigua perquè utilitzen grans quantitats d'agrotòxics. En particular, la canya de sucre i l'oli de palma requereixen molta aigua i assequen els pous. Moltes comunitats no tenen xarxa potable i les úniques fonts d'aigua han estat contaminades pel monocultiu, que també afecta la pesca. Les dones solen ser les encarregades de garantir que hi hagi aigua a les seves llars i això les obliga a caminar quilòmetres carregant galledes molt pesades, literalment damunt els seus caps. Quan no ho aconsegueixen, han de carregar amb l'angoixa d'estar proveïnt les famílies d'una aigua que no està en bon estat. En relació amb això, es produeixen moltes malalties estomacals i dermatològiques. Quan vaig ser a la serralada de Maria, a Colòmbia, totes les dones tenien infeccions vaginals. En general, quan avança el monocultiu, es desplacen les economies camperoles, el sòl canvia d'ús i les comunitats perden el seu manteniment o es queden amb les pitjors terres. Han d'escollir entre treballar les plantacions en pèssimes condicions o migrar a les grans ciutats.

L'opacitat també opera a l'hora de dirimir responsabilitats de les multinacionals sobre aquests impactes i abusos?

A Colòmbia, hi ha un vincle directe entre la violència paramilitar i l'avenç d'activitats extractives, com el monocultiu. A finals dels noranta i principis dels 2000, l'estratègia paramilitar implicava sembrar el terror a les comunitats perquè fugissin. Quan tornaven, les seves terres ja havien estat plantades amb palma. En alguns casos es van poder provar els vincles entre empresaris palmers i paramilitars. Si bé és cert que hi ha hagut empreses palmeres locals colombianes, com Urapalma, implicades en processos judicials, les responsabilitats no pesen sobre Cargill, que controla la major part del comerç de palma a escala mundial. És una característica de la deslocalització de la producció, que es dona sobretot a partir dels anys setanta i comporta que la fase de producció perdi rellevància en el repartiment del valor del producte, en comparació amb la part de la distribució i el disseny. Ara, en el sector de l'alimentació, s'està començant a implementar un model que a Colòmbia anomenen "aliances productives": la gran empresa palmera, en lloc d'adquirir la terra i plantar, signa un contracte amb petits camperols que es comprometen a vendre-li'n només durant 25 anys. És el mateix esquema que el de la maquila en el sector tèxtil. Es perd tota la responsabilitat i s'eliminen riscos. Per tot això, desmantellar el poder corporatiu és una lluita de fons necessària.

Alguns d'aquests monocultius, com el sucre o l'oli de palma, es troben en productes ultraprocessats que omplen els supermercats. Com s'explica el seu auge?

Els productes ultraprocessats comparteixen els mateixos ingredients: s'elaboren a base de sucre, olis vegetals i sal. Són absolutament prescindibles perquè provoquen danys en la salut, impactes associats als monocultius, estan embalats i generen moltes deixalles. No són aliments, són pro-

“ ”

A Colòmbia, hi ha un vincle directe entre la violència paramilitar i l'avenç de l'extractivisme de monocultiu

A part de l'epidèmia d'obesitat, ens falten nutrients necessaris i això afecta el cervell, en com pensem, en el nostre estat d'ànim

ductes comestibles. Però funcionen perquè han estat dissenyats en un laboratori per empreses que no tenen com a objectiu alimentar-nos, sinó lucrar-se, i que, per tant, volen fer-nos-en addictes. Et menges un bon guisat i et sacia; agafes unes patates de bossa i no pots parar. Hi ha un paral·lelisme amb les xarxes socials. Entendre això ajuda a treure'ns la culpa. A més, consumir-ne fa que deixem de menjar aliments frescos molt necessaris. A part de l'epidèmia d'obesitat, ens falten nutrients necessaris i això afecta el cervell,

en com pensem, en el nostre estat d'ànim i en el vincle que tenim amb la vida.

Quines són les empreses que condicionen la nostra alimentació?

Hi ha un gran nombre de productors i un gran nombre de consumidors, però al mig, un reduït nombre de distribuïdors. Una gran pota del sistema neoliberal és l'oligopolització dels sectors i en el sistema agroalimentari és una evidència. En formen part un seguit d'empreses biotecnològiques, com Monsanto, que s'ha fusionat amb Bayer, BASF o DuPont. També hi ha el grup de la pota de comercialització -com Wilmar, ADM o Cargill-, que alhora estan vinculades a empreses agroalimentàries, com Unilever o Nestlé, que demanen els productes. I, al mateix temps, aquestes estan relacionades amb les grans empreses de la distribució, com Wal-Mart i Carrefour, perquè el model de la gran distribució, dels supermercats i els hipermercats, va de la mà de l'avenç dels productes ultraprocessats. A les empreses els resulta més lucratiu i més fàcil logística-ment col·locar aquests productes que els frescos, i la inèrcia de les condicions que imposen els grans distribuïdors expulsa els petits productors. Tot està connectat i a cada una d'aquestes parts només hi ha quatre empreses que controlen de forma aclaparadora el mercat.

A més dels ultraprocessats, hi ha matèries primeres que també s'utilitzen per fer biocombustibles. El que s'ha venut com una solució és un problema?

La Unió Europea (UE) ha promogut la substitució progressiva de combustibles fòssils per agrocombustibles, tot i que les organitzacions ecologistes fa molt temps que diuen que és una falsa solució. Això ha tingut un impacte en l'expansió de la palma a Colòmbia o de la canya al Brasil, per exemple. L'informe Globiom, encarregat per la UE, conclou que els agrocombustibles a base de palma, soja i altres no només no frenen el canvi climàtic sinó

que estan associats a més emissions que els mateixos combustibles fòssils. En el cas de la soja, dues vegades més; en el de la palma, tres. Això sense incloure la pèrdua de sobirania alimentària o l'augment del preu dels aliments. És una bogeria posar la Terra a produir gasolina per al transport. La disputa actual, doncs, és concretar de què parlem quan parlem de sostenibilitat. La nostra forma de vida només pot ser sostenible si fem canvis molt profunds, perquè ara estem vivint enmig de falses solucions. No és suficient canviar les fonts d'energia si no canviem la demanda energètica. No n'hi ha prou amb posar-li un segell sostenible a la soja, perquè mai ho serà si acapara el 60% de la superfície cultivable com passa a l'Argentina o el 80% a l'Uruguai.

Fa poc, l'aigua ha passat a cotitzar a Wall Street i les matèries primeres que esmentes són objecte d'especulació. Quin impacte tenen els mercats financers sobre l'alimentació?

Encara que posen un llenguatge complicat i tècnic a l'àmbit financer, no és difícil d'entendre el que està passant i tampoc és causal. Hi ha els mercats de futurs, la idea inicial dels quals era que els agricultors poguessin assegurar la seva producció: venent a futur per tenir una garantia econòmica. Però això s'ha convertit en quelcom merament especulatiu i només el 2% de les transaccions als mercats financers que tenen a veure amb *commodities* (matèries primeres que es comercialitzen en els mercats internacionals) agrícoles acaben en transacció real, la resta són especulatives. Les *commodities* com la palma, la soja, el sucre o el blat de moro, que serveixen per produir agrocombustibles, són especialment bones per als mercats financers perquè tenen diversos usos, són matèries primeres flexibles. Especular amb els aliments té impactes molt clars sobre els preus, que es van veure clarament després de la crisi financera de 2008 i 2009. Quan es van desplomar els preus dels títols financers relacionats amb l'habitatge, automàticament, van pujar els preus de les *commodities* agrícoles perquè els mercats s'hi van refugiar. Això va provocar fam i tensió social a mig món.

Amb tot, com expliques que el més perjudicial per a la societat i el medi ambient sigui més barat?

Cal entendre que el preu no reflecteix el valor. En les nostres societats capitalistes hi ha una gran distància entre les estructures de preus i els costos vertaders de les coses, en termes de fluxos d'energia i materials amb perspectiva ecològica. Són el que des de l'economia ecològica s'anomenen "externalitats". A la natura res és gratis i, per tant, ens hem de preguntar qui paga aquest cost si no ho fan les empreses. Si tot allò que és conseqüència indirecta, socioambiental, de l'activitat econòmica s'inclogués en els balanços, cap empresa capitalista seria rendible. És a dir, si paguessin pel que contaminen, per salaris dignes, si no vulneressin drets humans i ambientals, si el plàstic no sortís tan barat... No els quadrarien els números. És molt interessant visibilitzar-ho perquè sempre es parla d'eficiència del sistema capitalista, de què altres formes de fer les coses no són rendibles i han de ser subsidiades, quan, en realitat, les grans empreses són les grans subsidiades mitjançant costos i impostos que no paguen, o per mitjà de subsidis directes, com les indústries més contaminants. El que se'ns ven com la racionalitat del sistema econòmic és una manera d'ocultar i dissimular un ordre polític profundament desigual.

“ ”

La ideologia neoliberal culpabilitza l'individu per desresponsabilitzar les estructures

La majoria de canvis que hem de fer no suposaran pèrdua de benestar, però sí qüestionament del nostre desig

No tothom té la mateixa capacitat d'elecció, sovint per raons econòmiques. No creus que és injust posar la responsabilitat en qui consumeix?

Una cosa que caracteritza la ideologia neoliberal és la culpabilització de l'individu per desresponsabilitzar les estructures que hi ha darrere. Hi ha coses que podem fer com a consumidors, però l'objectiu és que res que em venguin al supermercat carregui vulneracions dels drets humans, que el consumidor no tingui el pes d'haver d'escollir. Per tant, hi ha coses que no haurien de ser legals, no s'haurien de permetre. S'ha d'entendre el consum com a acte polític: no podem desviar-lo cap a un seguit de millors decisions com a individus, sinó que hem d'apuntar les estructures. No comprar a Inditex no resol la situació, ens hem d'organitzar per obligar els governs que exigeixin a les empreses

i establir els vincles i articulacions transnacionals entre els moviments de base, preocupar-nos pel que tenen a dir-nos, per comprendre millor el que hem de fer. Però com a persones crítiques o activistes hi ha un recorregut a fer, sense culpabilitzar-nos ni pretendre ser ultracoherents, perquè ens frustraríem. Si saps què hi ha darrere el sector tèxtil, potser no pots comprar segons quines peces de roba ètica per raons econòmiques, però pots reduir el consum d'allò que no necessites. Hem d'entendre que el desig és un constructe social i cal qüestionar-lo. Està clar doncs, que s'ha de fer el repartiment de responsabilitats segons el lloc que ocupem. La meua no és la mateixa que la de Carrefour o Monsanto, però si compro el llibre *Carro de Combate* a la llibreria del meu barri en comptes d'a Amazon, contribueixo que no tanqui. La sociòloga boliviana Silvia Rivera Cusicanqui parla de recuperar el consum com un acte de gaudi però des de la consciència, sortint de la inèrcia del sistema.

Avui dia, tenim de tot en qualsevol moment de l'any i els aliments recorren uns 6.000 quilòmetres de mitjana fins a arribar al punt de venda. Un model agroalimentari sostenible també implica certes renúncies?

Tenim un llarg camí per desfer, hem de tornar a coses que abans ens semblaven òbvies. No parlo de tornar a viure com fa cent anys, però sí, per exemple, als envasos retornables o al granel. Aprendre a viure diferent i amb menys. Hem de tendir a abastir-nos amb el que hi ha en el nostre territori més pròxim i això passa per què potser a Espanya no es pugui menjar alvocat cada dia; no som a Mèxic. Més enllà dels aliments, hi ha coses absolutament absurdes com l'obsolescència programada; comprar-me un ordinador cada tres anys no em fa més feliç i té un cost socioambiental brutal. Però, a més, hi ha l'obsolescència percebuda, ens han convençut que necessitem l'últim model de telèfon. Crec que la majoria de canvis que hem de fer no suposaran una pèrdua de benestar, però sí un qüestionament del nostre desig. Per exemple, a mi sempre m'ha agradat viatjar, doncs potser caldrà conèixer la província del costat i no fer milers de quilòmetres amb avió. Al cap i a la fi, aquests canvis ens tocarà fer-los per elecció o per força. ●

contrast

*És viable una ramaderia
en compte la v*

Quina raó justifica l'explotació i la mort?

Aitor Garmendia | @Tras_los_Muros
Fotògraf i activista animalista

Aceptem dues versions molt diferents de benestar animal. Per no dir incompatibles. La versió de benestar que acceptem per a un conill criat en una granja no l'acceptem quan aquest conill conviu amb nosaltres, tot i que el seu interès en no patir i en viure és el mateix en els dos casos. Tampoc l'accepta la llei. Causar un dany cerebral greu a un d'aquests animals quan gaudeix de bona salut -tal com es descriu en el Reglament (CE) Núm. 1099/2009- és considerat benestar si l'animal és destinat a servir-nos com a aliment. En canvi, si aquest conviu amb nosaltres, és considerat maltractament i podria seure'ns davant d'un tribunal.

Aquesta deformació del significat de "benestar animal" serveix a la indústria ramadera per projectar una imatge de si mateixa que no es correspon amb la realitat i per presentar les seves explotacions com a llocs on els animals són cuidats i respectats. Al mateix temps, serveix al consumidor, que accepta la seva versió de forma còmplice. Un acord tàcit entre dues parts que es necessiten: qui consumeix carn, ous o llet i qui els ven.

L'auge del veganisme ha tensat aquest acord social. La simple presència d'una persona que rebutja el consum de productes d'origen animal suposa en si mateixa una denúncia silenciosa, però frontal, cap a la resta, siguin aquests explotadors d'animals o consumidors. A ningú li agrada veure's com a còmplice de maltractament animal i la discussió no triga a aparèixer. Aquests debats no solen ser honestos. Amb ells no es busca revisar els nostres actes, sinó ridiculitzar o desacreditar les persones que els posen en qüestió. Com més solidari et percep a tu mateix, més molesta és la presència d'una persona vegana. Ens ha passat a tots.

Una cosa similar passa a l'esquerra. La presència de col·lectius que s'han pronunciat de manera favorable al veganisme ha regirat molta gent i el discurs d'alguns sectors, amb els propietaris de petits negocis ramaders al capdavant, es parapeta en la ramaderia ecològica i el pasturatge com si fossin alternatives reals a l'explotació dels animals. A més, mitjançant la introducció d'altres línies de

discussió, han omplert de soroll el debat. Es pot estar contra tota forma d'explotació animal i al mateix temps promoure la sobirania alimentària i la defensa de l'entorn rural. No són necessàriament incompatibles ni les persones veganes són alienes a altres problemes, però interessa que es percebin així.

La ramaderia ecològica és una activitat on els animals són criats, agredits i matats amb el propòsit d'obtenir un benefici. Són fets verificables que poden consultar-se en les diferents normatives que la regulen, no opinions subjectes a debat. Els seus propietaris defensen que cuiden i atenen a les seves necessitats, però això no és així. La llei permet separar vedells de les seves mares vaques; introduir el cap a pollastres amb setmanes de vida en tancs d'aigua electrificada o matar garrins malalts amb una canonada metàl·lica en lloc de tractar de salvar-los. Així es recull en les normatives i manuals oficials de la UE i del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Centrar el debat en un tipus de ramaderia exempt de condicions de maltractament és una quimera, perquè tal cosa no és possible per definició. Són negocis on es maten animals i, encara que això no se li escapi a ningú, és suficient raó per qüestionar la seva existència. Si hi ha un interès real en establir un diàleg amb els qui propugnen l'abolició de tota forma d'explotació animal, primer s'han d'assumir aquests fets.

Una última cosa. Avui sabem, i així ho certifiquen prestigiosos organismes internacionals, que es pot viure de forma saludable sense productes d'origen animal. Per tant, si no hi ha necessitat, quina raó justifica la seva explotació i mort? Aquest és el debat, i no un altre. ●

a ecològica i que tingui
vida animal?

Una ramaderia integrada en els cicles ecològics

Ramaderes de Catalunya | @ramaderescat

Firmem col·lectivament perquè som moltes i aquest text és el resultat d'un consens i una feina realitzada entre totes

La primera qüestió és què entenem per vida animal: si parlem de la vida de cadascun dels individus o si parlem del conjunt d'ecosistemes i les seves relacions.

No hi ha vida sense tenir en compte les interdependències. És a dir, els ecosistemes en els quals vivim en relació els animals i tota la resta d'éssers vius. Igual que en societats humanes, més enllà de les necessitats individuals, les necessitats col·lectives i la interacció entre nosaltres són el que ens sosté. Malgrat que el capitalisme ultraliberal ens fa creure que som consumidors individuals i aïllats.

La ramaderia agroecològica intenta acostar al màxim l'activitat ramadera als cicles ecològics, i alhora respectar les necessitats dels animals com a individus, assegurant una vida el més semblant possible a la salvatge i respectant les seves necessitats de comportament, però millorant la seva qualitat de vida: assegurant-los l'aliment i l'aigua, protegint-los dels depredadors, de les inclemències del temps i tenint-ne cura si emmalalteixen.

Des de la perspectiva ecosistèmica, l'activitat de pastura ben gestionada produeix una millora en la captació de carboni del sòl, ajuda a augmentar la biodiversitat per mitjà de la generació d'ecosistemes característics, que permeten la vida a molts altres organismes. A l'entorn mediterrani i en context d'emergència climàtica, el paper de la ramaderia extensiva també és clau per a la prevenció d'incendis i per aconseguir boscos més resilients.

Tenint cura d'aquests animals obtenim productes dels quals ens alimentem o usem: carn, llet, ous, pell, llana. Aquests aliments aporten nutrients essencials per als humans sense dependre de la indústria química i farmacèutica; independència essencial per garantir la sobirania alimentària i el dret a l'alimentació saludable universal.

Aquesta ramaderia també permet tancar cicles. Els fems dels animals de pastura s'apliquen a la

terra i la fertilitzen sense enverinar-la, a diferència dels purins de la ramaderia intensiva o els fertilitzants químics, altament dependents del petroli.

No hi ha cap activitat humana que no tingui impacte sobre altres animals i sobre els ecosistemes. Tampoc l'agricultura, i molt menys l'agricultura intensiva dels monocultius, o experiments com la carn cultivada. La qüestió és si aquest impacte pot minimitzar els elements negatius i de patiment i fomentar els positius.

El que posa de manifest, i esdevé conflictiu en la ramaderia és la mort: sacrificuem animals per a consumir-los. I això és un fet. Però la mort és intrínseca a la vida, als cicles naturals i a nosaltres com a humans. Evidentment que causa contradiccions sacrificar animals que has cuidat, però en la mort d'aquests també es genera vida: alimentant-nos, permetent que els ramats es perpetuïn, millorant i mantenint ecosistemes i fomentant la sobirania alimentària. Si posem la mirada més enllà del sacrifici d'un individu concret, podem veure que l'impacte global de la nostra activitat com a humans és positiu. D'altra banda, insistim en el fet que la ramaderia extensiva posa l'accent en les condicions de vida dels animals en el seu present, fugint d'antropomorfitzar-los i d'atribuir un significat humà i cultural a la seva mort.

El principal problema de la ramaderia extensiva i agroecològica és el mateix capitalisme. Perquè en un sistema que no respecta la vida, intentar dur a terme activitats que la vulguin respectar ens situa constantment en tensió. Si el preu de la llet que paguen les envasadores no fos ridícul, moltes granges de llet es plantejarien tenir animals menys productius, i tenir-los tota la seva vida. Si es permetessin escorxadors de baixa capacitat o mòbils, el sacrifici es podria fer a les mateixes finques o amb transport mínim, assegurant menys patiment.

En definitiva, si el preu dels aliments fos just per a les productores, es garantiria a tothom el dret a una alimentació saludable, i les subvencions públiques no anessin majoritàriament a grans terratinents i a l'agroindústria, més productores optarien per una ramaderia respectuosa. ●

/ ESTHER AGUILÀ
@eszerda

pàgina oberta

Un consum digital transformador

Membres de la comunitat Fedivers

@marcelcosta@barcelona.social,
 @lapastora@barcelona.social,
 @titi@barcelona.social,
 @sisco_garcia@mastodon.social,
 @teresota@santseques.cat
 @francescgali@mastodon.cat,
 @jordivallcarca@mastodon.social,
 @tuttle@barcelona.social,
 @cai@barcelona.social,
 @xaloc@fedi.xaloc.space

En un món tan imbuït de tecnologia com l'actual, l'ús d'uns recursos digitals lliures i comunitaris, així com la lluita pel control i autogestió de les infraestructures que els sostenen (el núvol sempre és l'ordinador d'algú), haurien de ser una prioritat per a qualsevol persona o entitat que vetlli per la sobirania tecnològica i per la salut digital comunitària. Malauradament, la realitat dista molt d'aquesta direcció. Molts projectes socials, cooperatives i ens de l'economia solidària no es plantegen aquests reptes del capitalisme tecnològic, tenen pàgines web farcides de rastreadors (regalant informació valuosa de les seves usuàries) i es comuniquen a través de xarxes socials que anomenem *privatives*.

De mitjans socials, n'hi ha de dos tipus: els primers són asocials per centralitzats, privatis i publicitaris; i els segons són socials per descentralitzats, lliures i comunitaris. Twitter, Facebook i YouTube entrarien en la primera categoria. Són mitjans que pertanyen a empreses capitalistes i demostren ser molt nocius en termes de drets digitals, democràcia participativa i difusió de notícies falses. El seu objectiu principal no és crear xarxes humanes, sinó generar beneficis econòmics, i no dubten a utilitzar la seva posició dominant per exercir monopolis, pràctiques recentment denunciades pel subcomitè d'antimonopolis, llei comercial i administrativa del comitè del poder judicial dels Estats Units. Aquesta denúncia se suma a les denúncies que també s'han realitzat a Europa.

Però com pot obtenir beneficis una empresa que ofereix serveis gratuïts? Per una banda, es basen en un model publicitari on ofereixen un espai als anunciants, però el gruix dels seus ingressos provenen de l'obtenció de dades de les usuàries (o hauríem de dir *usades*), la creació d'un perfil molt complet (que faria tremolar el mateix Orwell) i la posterior venda d'aquestes dades al millor postor. Però no

tot acaba aquí: el model basat en la recopilació de dades fomenta que els algorismes utilitzats busquin segrestar l'atenció de les persones perquè hi romanguin tant temps com sigui possible i hi interactuin al màxim. Juntament amb un disseny intencional i maliciós, les xarxes socials privatives fomenten una addicció de la qual és difícil sortir-ne.

Per rematar-ho, són eines de programari privatiu (el codi no és accessible, i per tant no es pot auditar) i no se sap ben bé què fan. Aquesta opacitat pot ser un risc per a projectes que posin en dubte l'*statu quo*: Facebook ha estat acusat de censura a estudis acadèmics que no coincideixen amb l'opinió pública, alguns eurodiputats han mostrat la seva preocupació perquè Amazon podria estar espionant polítics i sindicalistes, i YouTube ha estat acusat de fomentar la desinformació sobre el canvi climàtic. En resum, les usuàries tenim ben poc control de les nostres pròpies eines, control que roman en unes poques empreses capitalistes que estan localitzades ben lluny d'aquí.

A les xarxes socials privatives, massa es parla de números i massa poc de persones. Avui dia, en la inèrcia

de l'ús de mitjans asocials publicitaris, sembla que es considera significatiu "que et facin retuits", "tenir molts seguidors", "estar on està tothom". Però des d'un punt de vista crític amb els monopolis tecnològics actuals i coneixent altres maneres de fer, s'hauria de valorar que les "xarxes" som les persones i que els "mitjans socials" són eines; eines que també parlen de nosaltres, dels nostres valors, de la nostra voluntat de transformació social.

Afortunadament, des de fa més de dotze anys, disposem d'una federació de mitjans socials lliures molt diversa en eines i comunitats, i que és impossible d'explicar en tan poc espai. Per resumir, direm que és possible gràcies a eines de cultura lliure, que són de tothom perquè no són de ningú, així que els nodes de mitjans socials de la federació (blogs, àudio, vídeo, imatge, etc.) pertanyen a les persones que en formem part i sovint es mantenen amb donatius. Hi ha nodes d'una sola persona i nodes amb milers de persones, però tothom està connectat amb tothom, si vol... El dret d'admissió és un tret distintiu important: cada node posa normes i si no es respecten, fora. I així és com ens estalviem usuàries que volen con-

“

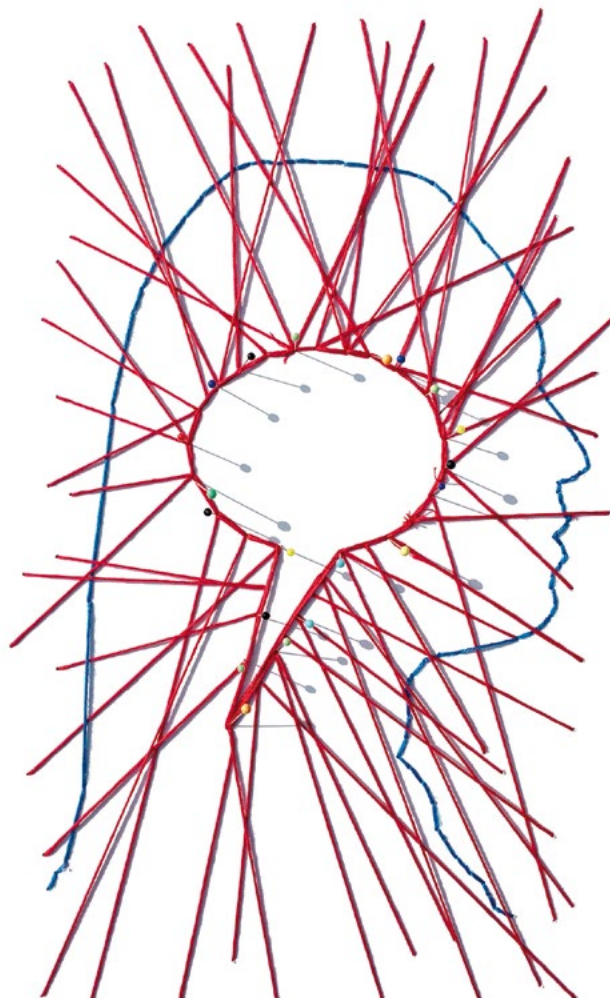
Les 'xarxes' som les persones i els 'mitjans socials' són eines. Eines que també parlen de nosaltres, dels nostres valors, de la nostra voluntat de transformació social

taminar l'espai amb comentaris que atempten contra la diversitat i el respecte. I per això és important saber qui administra el node del qual participem i quines són les regles del node. Des de la Fedicat, s'informa sobre la Federació, les seves eines i es facilita una àgora de participació i un índex per trobar nodes i comptes; des de barcelona.social es proveeix d'un node territorial per a les persones de la província de Barcelona. I no cal tenir un compte a cada node perquè tot està connectat, o millor dit, federat.

A la Federació, la gent conversa, s'informa, s'ajuda. I bloquejar no sol ser una primera opció, com tampoc insultar. I tant el disseny com les dinàmiques animen a la interacció i protecció de les persones més que a la quantificació i la idolatria. Hi ha nodes que no mostren el nombre d'usuàries per no alimentar la cultura de l'influenciador; hi ha eines que "per defecte" treuen les metadades de les imatges per no donar més informació de la que cal; hi ha usuàries que fan ús de l'opció CW (*Content Warning* o "avís de contingut") quan posen imatges d'aliments: per deferència a les persones amb trastorns alimentaris o com a mostra de respecte a les comunitats veganes.

Tal com vetllem pel consum agroecològic, vetllem també pel consum digital i participem de mitjans socials ètics. Tot canvi, tota transformació real, implica l'esforç de desaprendre, de sortir de les inèrcies. Juntes serà més fàcil. Us esperem a la Fedi! ●

/ FERRAN COVES
 @ferran_coves

Cuïneres i cuiners de Can Sanpere, a Premià de Mar

Cullerades de solidaritat

Els menjadors socials, a més de repartir aliments, afavoreixen l'autoorganització. Us apropem les iniciatives de Premià de Mar, la Seu d'Urgell, Gandia i Perpinyà

Giuseppe Savino | @peppesavino78

És un dissabte de febrer a Premià de Mar (Maresme) i al centre social Can Sanpere -ara amenaçat de desallotjament- hi ha gent fent cua amb la seua carmanyola, esperant una ració de fideuà. Les militants del col·lectiu Vatia l'Olla organitzen l'activitat amb l'objectiu de recollir diners destinats al menjador social que naixerà al centre. "Va anar molt bé: 130 racions, més les aportacions econòmiques que ha fet la gent per voluntat pròpia. Una resposta veïnal molt bonica, en farem una similar cada dos mesos", afirma Alfonso Giner, cuiner i militant del col·lectiu. Ell portarà endavant el projecte amb altres sis cuïneres i un grup de volun-

tàries del municipi i dels pobles del voltant. Per mitjà de la Xarxa d'Habitatge del Baix Maresme es van adonar que el nombre de persones necessitades estava augmentant amb la pandèmia i l'estat d'alarma. "Volíem fer alguna cosa i la cuina és la nostra feina", afegix Giner. El projecte no rep cap subvenció i, per a poder fer front a les despeses, fan servir o l'aportació econòmica directa o la matèria primera donada per les botigues de la zona. La idea era obrir el menjador dos diumenges al mes, però estan rebent tantes aportacions econòmiques que pot ser que es faci més dies. De moment, amb la pandèmia, la gent s'haurà d'endur l'envàs, però quan es pugui obrir, es farà un

menjador en les dependències del centre social. L'equipament i el mobiliari els cediran una empresa de servei d'àpats que va tancar i un bar. Malgrat la data oberta de desallotjament que els ha estat notificada sense previ avís, des del col·lectiu assenyalen que resistiran i demanen la màxima solidaritat per aconseguir frenar la intervenció dels Mossos d'Esquadra. L'immoble és propietat de la promotora immobiliària Núñez i Navarro.

Col·laboració de les botigues

Segons dades de la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, les entitats socials de Catalunya van atendre unes 700.000 persones per a co- »

» brir les seues necessitats bàsiques, sobretot, en alimentació i habitatge, durant els tres mesos que va durar el primer estat d'alarma de 2020, però la pobresa estructural ve de lluny. La Xarxa de Suport Mutu de l'Alt Urgell fa una recollida d'aliments des del 2017. "Fa anys vam engegar una xarxa que ens permetia entre tots i totes garantir-nos mútuament una vida digna", explica Marc Sansa, militant de l'Ateneu de l'Alt Urgell. "Alimentació, habitatge, subministraments i cures són unes necessitats bàsiques a fer front i vam decidir organitzar-se i començar a fer-ho juntes". Des de fa quatre anys han bastit una xarxa de reciclatge d'aliments. Tenen un acord amb la Mancomunitat d'Escombraries de l'Urgellet, que s'ocupa de recollir el fem del mercat: cada dimarts, dia de mercat setmanal a La Seu d'Urgell, l'empresa porta les caixes a les paradistes i aquestes donen els aliments que sobren i que estiguen en bon estat. Tot es porta a l'Ateneu, on es fa el triatge, la neteja i el repartiment. Tanmateix, reben el suport de botigues i supermercats de la ciutat i de la comarca, que els faciliten productes sobrants que encara són aptes per al consum. Tot el que no ix els dimarts s'utilitza els caps de setmana per a fer el menjador popular. La gent que vulga participar-hi s'involucra en les tasques de la xarxa. "Volíem que, per a la gent, fora un espai no només per a rebre menjar o fer assemblees, sinó de germanor, cures i mutu coneixement. El menjar és una excusa per a assabentar-se dels problemes i confiar l'una en l'altra", remarca Sansa. La xarxa està formada per gent diferent, hi ha qui hi milita, qui té necessitat, qui li passen ambdues coses...

Un lloc transversal on la idea siga no segmentar les lluites i on es compartisquen experiències. Saben que hi ha gent que no té llum o no té cuina, i que no poden cobrir totes les necessitats bàsiques, però és important per a promoure el suport mutu. Ara estan fent menjar per a emportar, per raó de la COVID-19, i encara així el lloc de trobada i de comunió es manté.

Menjador i hort comunitari

Després d'un any de pandèmia, d'ajudes, de tancaments, de desocupació, al País Valencià les dades són demoledores, segons un informe d'Oxfam Intermón: la desigualtat augmenta amb 117.964 persones empobrides a tot el territori en un any. Augmenta així el percentatge del 24 al 26 % de qui viu amb menys de 24 euros al dia.

En el desembre del 2020, al Centre Social Ca Saforaui de Gandia (Safor),

es va iniciar un micromecenatge via Verkami amb l'objectiu de crear un menjador popular a dues passes del centre social. "Existim d'uns quatre anys ençà al barri de les 500, a Gandia, un barri molt precari amb classe treballadora i amb poc poder adquisitiu. Ens vam adonar que donar aliments amb el banc no era suficient, perquè hi havia gent que no podia cuinar-se'ls. Havíem de fer alguna cosa i vam decidir obrir el menjador",

detalla Ausiàs Galbis, militant de Ca Saforaui. Havien d'aconseguir 6.000 euros i al final en van sumar 11.935. Amb aquests diners es pagarà el lloguer, l'equipament (electrodomèstics, mobiliari, parament) i les despeses d'energia i aigua dels primers mesos. Un

menjador preparat perquè totes les persones puguin rebre el seu plat a un espai habilitat per a les diferents jornades gastronòmiques i culturals, i una terrassa en un carrer per als vianants. A l'espai participaran voluntàries, sòcies i col·laboradores, perquè l'objectiu és que tothom que rebrà un àpat calent s'involucra en el projecte. La cuina farà servir les verdures de l'hort comunitari del centre social. Aquest nou espai és una pota més del projecte per a poder jugar una xarxa social capaç de ser autosuficient i cobrir les necessitats mitjançant un cercle de suport: centre social-menjador popular. Les militants intentaran

Atenció a les persones en el projecte Le Miam de Perpinyà / TRISTANA CARRASCO

Cuina del projecte Le Miam de Perpinyà / TRISTANA CARRASCO

que el menjador engegue els primers dies d'abril i que siga en ple funcionament a l'estiu.

Espais fraternals

Le Miam és un col·lectiu que gestiona un menjador associatiu, solidari i ecològic i que intenta aportar un poc de diversitat social a través de la gastronomia. En francès, l'expressió onomatopeica *miam-miam* indica que alguna cosa és apetitosa. Des del 21 de gener de 2020, el restau-

rant està obert a la plaça Rigaud de Perpinyà (Catalunya Nord), al local del bar Atmosphere, durant el migdia. Estan convençudes que la cuina és la millor manera de crear vincles, i per això ofereixen un menjador associatiu, participatiu, vegà, antiresidus i solidari. Diverses vegades a la setmana arrepleguen fruites i verdures no venudes de botigues, majoristes i productors ecològics. Serveixen dinars cuinats amb productes ecològics reciclats per un preu recomanat

Menjadors socials enmig de la revolució del 36

Quan les condicions materials empitjoren, els menjadors socials i comunitaris han aparegut sempre com una ferramenta per a donar suport a les classes populars. “Té a veure amb el buit deixat pels governs. Si els governs no es fan càrrec de les necessitats de la població, els moviments socials intenten organitzar-se”, explica Pablo Lafuente, investigador anarquista que estudia la vida quotidiana de l’Ateneu Llibertari Guindalera-Prosperidad, a Madrid. Els menjadors populars no són un fenomen nou a l’Estat espanyol.

En el 1936, quan es va perpetrar el colp d’estat, les organitzacions sindicals com la CNT i altres començaren a organitzar la vida diària de la gent i entre altres coses, van obrir els menjadors socials. En un primer moment eren més abastadors que llocs de trobada i, en el cas de la CNT, es feien servir els ateneus llibertaris. Aquests van deixar de tindre la seua funció única d’escolarització i d’educació, i van començar a ser llocs de referència per al barri. Els menjadors populars eren per a ajudar a qui es quedava sense treball, a qui tenia una economia

precària, i a qui fugia de les zones ocupades pel franquisme. “Tenim poca informació sobre l’organització, però sabem que hi havia persones responsables d’àrees. Una responsable d’abastos, una altra de treure menjar al centre, una altra que s’ocupava de les col·lectes per a fer funcionar el menjador, una altra que tenia els contactes amb gent del camp”, recalca Lafuente. Els aliments arribaven directament de les col·lectivitats agràries i es portaven en vehicles de transport també col·lectivitzats pels ateneus.

Menjador a l’Ateneu de l’Alt Urgell

El menjador social de Can Sanpere, a Premià de Mar / ARXIU

de set euros, però que les comensals poden pagar a la voluntat. Al final, van decidir romandre obertes per a acollir les persones més vulnerables. En l’època anterior a la pandèmia, cada migdia es feien entre trenta i quaranta àpats, dues terceres parts dels quals es pagaven per a finançar els dinars solidaris de les més precàries. Veïnes, transeünts, empleades... es reunien al voltant de les taules. Però, des del tancament, tot ha canviat. “Vam passar de cinc a més

de quinze àpats gratuïts al dia”, diu Camille Miquel, una de les fundadores. Persones amb una gran dificultat financera que troben al Miam molt més que un simple menjar: comoditat i una mica de calor humana enmig del confinament i, sobretot, de la crisi econòmica. A Perpinyà, la taxa de pobresa és del 30%, dues vegades la mitjana de l’Estat francès, segons una enquesta de *Le Monde*. El restaurant no només és una manera d’alimentar-se de manera saludable, si-

En el context de pandèmia, els menjadors socials són una eina per a mitigar els efectes de l’aïllament social

nó sobretot de socialitzar i compartir. Camille és cuinera professional com altres dues sòcies. Les tres reben el suport d’una quarantena de voluntàries. El restaurant va estar obert de dimarts a dissabte de l’any passat, però ara mateix, a causa de les restriccions obren només tres dies a la setmana. En aquest context de pandèmia, els menjadors socials són una eina per a mitigar els efectes de l’aïllament social i per a donar un exemple de col·laboració recíproca. ●

Museveni s'aferra al poder a Uganda

La forta repressió contra els moviments opositors i uns recents comicis presumptament fraudulents el mantenen en la presidència després de 36 anys

Nacho Ibáñez | @geoconflictos

El passat 16 de gener, l'actual president ugandès, Yoweri Museveni, es declarava guanyador de les eleccions celebrades dos dies abans, enmig d'un tancament total d'internet, protestes de frau i l'arrest domiciliari del principal líder opositor, Bobi Wine. Amb aquesta victòria, el dirigent, de 76 anys, i que ja en fa 36 que governa, seguirà manant amb mà de ferro aquest país de la regió dels Grans Llacs africans.

Museveni forma part del selecte grup d'autòcrates africans que es nega a deixar la poltrona, i que inclou Teodoro Obiang, amb 41 anys al capdavant de Guinea Equatorial, o al camerunès Paul Biya, amb 38. Quan va arribar al poder, el 1976, ho va fer després d'una cruenta guerra civil i tres ferotges dictadures, portant esperança a una població cansada de la repressió i els banys de sang.

Les mesures econòmiques liberals, basades en gran part en l'extractivisme, el van apropar a les grans potències occidentals que no van dubtar en invertir a un país que, fins al 2006, comptava amb un sistema de partit únic. En l'àmbit social, Museveni ha destacat per un caràcter ultraconservador, que va portar a l'extrem amb l'intent de promulgació de la coneguda com a "lleï antihomosexual". Aquest projecte de legislació incloïa la pena de mort pels acusats de "reincidència en l'homosexualitat", però es va veure obligat a retirar-lo per pressions a escala internacional.

Gairebé quatre dècades després de la seva arribada al poder, Uganda es considera com un dels països més joves del món, on gairebé la meitat de la població és menor de quinze anys. Això, unit a la forta desigualtat i a la profunda pobresa ben visible als barris humils de la capital, ha creat el caldo de cultiu per al descontentament social i les protestes.

El gueto al Parlament

En aquest context és on emergeix la figura del popular i carismàtic cantant de reggae i afrobeat

Robert Kyagulanyi. Conegut pel seu nom artístic, Bobi Wine va néixer als suburbis de Kampala fa 38 anys i ha aconseguit unir en la seva figura gran part de les reivindicacions dels col·lectius més desafavorits pel règim. Molt conegut al país per les seves lletres marcades per un fort to social, a les seves cançons s'hi uneixen reivindicacions que van des de demanar la construcció o la millora del clavegueram fins a proclames al jovent perquè utilitzi preservatius. De fet, va iniciar diverses artistes en l'ús de la música com a "entreteniment educatiu". Va ser l'any 2017 quan es va decidir a fer el pas i presentar-se com a candidat a parlamentari amb el lema "Del gueto al Parlament". La unió de di-

Les mesures econòmiques liberals, basades en gran part en l'extractivisme, el van apropar a les grans potències occidentals

Les imatges dels enfrontaments dins del Parlament i de l'expulsió dels diputats contraris a la reforma van fer la volta al món

verses lluites, com les de la joventut o la del moviment feminista, el va portar a ser elegit diputat i els seus concerts es van convertir des de llavors en mítings multitudinaris, on es manifestava obertament el desig de fer caure el que consideren un govern corrupte i repressiu. Les seves cançons van ser de seguida himnes antigovernamentals i es va prohibir la seva reproducció. Un cop més, però, internet i les xarxes socials van fer d'altaveu de la seva música i van fer créixer de forma exponencial la dissidència al llarg del país.

La lluita per evitar el canvi constitucional que permetia la reelecció de Museveni més enllà dels 75 anys es va convertir en la punta de llança per al moviment polític liderat per Wine. Les imatges dels enfrontaments a l'interior del Parlament i de l'expulsió dels diputats contraris a la reforma, representats per l'icònic barret vermell, junt amb l'esperpèntica persecució policial a Wine per impedir-li entrar a l'hemicicle, van fer la volta al món.

Però serà l'any 2020 quan aquest moviment polític prengui més embranzida amb la convocatòria electoral i la presentació de Wine com a candidat presidencial. La pandèmia de la COVID-19 va ser l'excusa del govern per prohibir els mítings i detenir el principal candidat opositor en diverses ocasions.

Al novembre, després de ser arrestat per enèsima vegada, hi va haver manifestacions multitudinàries que van tenir com a resposta una dura repressió, que va causar almenys 54 morts i 800 detingudes, segons un informe intern de la mateixa policia, citat per diversos mitjans. En altres ocasions, els seus mítings van ser tirotejats per les forces de l'ordre, que van matar periodistes i membres de la campanya, sense fer això defallir al candidat que va arribar a afirmar que: "No ens pot matar a tots, seguirem lluitant per la nostra llibertat".

El mateix dia dels comicis, l'exèrcit va rodejar la casa de Wine i no va deixar que hi entrés ni en sor-

tís ningú, mentre es tancava la connexió a internet a tot el país i s'impedia als observadors independents assistir als col·legis electorals. La reelecció de Museveni no va ser acceptada per l'oposició i la Plataforma d'Unitat Nacional (NUP), el partit de Wine, s'afanyava a afirmar que s'hi havia produït frau i n'impugnaven els resultats.

Com era de preveure, les acusacions d'eleccions fraudulentess i la protesta dels moviments socials no han fet perillar la victòria de l'actual president, però sí que han fet ben visibles les limitacions d'un règim cada cop més contestat per molts sectors de la població. La descarada manca de garanties democràtiques ha obligat aquest cop a prendre

La manca de garanties democràtiques ha obligat aquest cop a prendre partit als Estats Units, un dels seus principals socis

La població del país està aconseguint un nivell d'unitat difícil de preveure fa uns anys, que fa trontollar un règim caduc i corrupte

partit a alguns dels seus principals socis internacionals, com els EUA, que es van veure pressionats a demanar explicacions.

Repressió cada cop més visible

La persecució de la dissidència no ha fet més que augmentar des de les eleccions i l'NUP afirma que milers de les seves simpatitzants han estat segrestades sense que se'n sàpiga res. El director executiu de la Fundació per a la Iniciativa dels Drets Humans (FHRI), Livingstone Sewanyana, declarava a l'agència de notícies DW un "ressorgiment preocupant de la violència del passat" i exigia al govern que les desaparegudes siguin entregades als tribunals públics. Tot i això, el govern ha negat fins ara les acusacions d'estar darrere dels segrestos i afirma haver detingut només una trentena de persones acusades de planejar una rebel·lió.

Fa poc, l'escriptora i activista feminista, Stella Nyanzi, coneguda per la seva lluita contra l'estigmatització de malalties com la sida, la protecció de les dissidències sexuals o dels drets de les nenes, va denunciar que la seva parella havia estat segrestada i torturada, i demanava asil polític a Kènia en témer per la seva vida. Mentrestant, el govern anunciava la supressió dels fons per a diversos projectes impulsats per ella i altres organitzacions, considerant que servien com a instruments d'ingerència política.

Va estar empresonada durant més d'un any, i es va convertir en símbol per a la joventut ugandesa i per a moltes dones cansades d'una societat conservadora i d'un règim polític que les menysprea. Mitjançant els seus escrits i poemes fa arribar el seu missatge a tots els racons del país i serveix d'aglutinant del descontentament social. La seva frase "La poesia és una eina pràctica de la resistència" resumeix molt bé la situació actual d'Uganda. Ja sigui a través de la música de Wine o de la poesia de Nyanzi, la població del país està aconseguint un nivell d'unitat difícil de preveure fa uns anys, que fa trontollar un règim caduc i corrupte que es nega a deixar el poder. ●

Saqueig transnacional al Sàhara Occidental

L'espoli de recursos naturals en els territoris controlats pel Marroc perpetua l'ocupació i perllonga la descolonització

Sonia Herrero | @Soniahrma

L' apropiació de recursos naturals i la destrucció de l'entorn mediambiental és una pràctica habitual en conflictes armats i en contextos d'ocupació. No en són l'excepció els territoris ocupats del Sàhara Occidental, una àrea rica en recursos naturals.

Desenes d'empreses transnacionals aprofiten el context d'ocupació per part del Marroc, per explotar i acaparar de forma sistemàtica els recursos naturals, i enriquir-se amb un espoli que va en detriment del desenvolupament socioeconòmic de la població sahrauí.

Aquesta dinàmica la va iniciar l'Estat espanyol a partir de 1962, com a potència administradora i ocupant *de iure*, i l'ha continuat el Marroc des de 1975, com a potència ocupant *de facto* el territori, amb l'espoli del fosfat i la sorra, i de recursos com la pesca, les energies renovables o l'agricultura. Avui en dia, la presència de nombroses empreses que operen en aquests sectors genera un impacte negatiu directe sobre els ecosistemes i el medi ambient de la regió, i contribueix a perpetuar l'ocupació.

Segons dades d'organitzacions internacionals i sahrauís que treballen per la defensa dels drets humans a la regió, una quarta part de les energies renovables produïdes pel Marroc i un 40% de la seva capacitat solar s'obté del Sàhara Occidental. La sorra procedent d'aquest territori es destina a la construcció o a emplenar platges com les de l'Estat espanyol. L'extracció massiva i durant dècades d'aquest material afecta els ecosistemes marins. Provoca erosió i pèrdua de terres, afecta la disponibilitat d'aigua i disminueix la quantitat de subministrament de sediments incrementant la vulnerabilitat de les zones costaneres davant tempestes i pujades del nivell de la mar. Malgrat això, cada any, unes 500.000 tones de sorra sahrauí surten dels ports de la regió cap a Canàries o Cap Verd. També els productes agrícoles conreats a les seves terres s'exporten a Europa, etiquetats com a marroquins. El Marroc controla un terç de les

exportacions mundials de fosfat, i el 10% l'exporta del Sàhara Occidental.

Pesca i demografia

En els últims anys, però, els productes pesquers han esdevingut el principal sector de l'espoli. El Marroc, per exemple, s'ha convertit en el primer exportador mundial de sardines. Una de cada tres plantes de processament de peix "marroquí" és del Sàhara Occidental, i el pop que s'extreu de la regió de Dakhla, en aigües sahrauís, s'etiqueta com a producte marroquí quan el desembarquen al port marroquí d'Agadir. Aquest creixent negoci pesquer ha fomentat la transferència il·legal de població marroquina a la regió, reforçant el desequilibri demogràfic a favor dels colons. Una pràctica que obstaculitza l'organització d'un referèndum d'autodeter-

minació, tal com apunta l'informe "Els tentacles de l'ocupació", publicat per l'ODHE, en col·laboració amb la Federació ACAPS, Novact i SUDS.

D'aquest negoci se'n beneficien empreses espanyoles, franceses, alemanyes, russes i estatunidenques, entre altres, en connivència amb el Regne del Marroc i les seves elits econòmiques i polítiques. Es fa en contra del dret humanitari, així com de diverses resolucions internacionals, que reconeixen el dret del poble sahrauí a l'autodeterminació i la sobirania dels seus recursos.

L'any 2008, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar la Resolució 63/102, que reconeix que els recursos naturals dels territoris no-autònoms són patrimoni d'aquests pobles, incloses les poblacions autòctones, i destaca que qualsevol activitat orientada a explotar els recursos d'aquests territoris s'ha de fer amb el consentiment previ de la seva població, i garantint-ne els drets fonamentals.

Tot i això, en un context de *lex mercatoria*, l'entramat de tractats i de comerç, els tribunals d'arbitratge, els codis de conducta, entre d'altres, contribueixen a la creació d'un dret corporatiu global que protegeix els interessos econòmics de les empreses, desregularitza la protecció dels drets humans i difumina la responsabilitat de les empreses en aquesta matèria.

Acords amb Europa

Paradoxalment, els estats membres de la UE, guiats per les normes del dret internacional i les resolucions de l'ONU, no reconeixen formalment la sobirania del Marroc sobre el territori en cap document, ni la seva jurisdicció sobre els territoris ocupats ni les aigües territorials sahrauís. Tanmateix, des de fa dècades, els acords de la UE i el Marroc inclouen l'explotació dels recursos naturals del Sàhara Occidental.

En aquesta línia, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE), ha ratificat en almenys tres ocasions, que el territori i les aigües del Sàhara Occidental no són part del Marroc, i per tant, els acords establerts entre la UE i el Marroc no es po-

Una quarta part de les energies renovables produïdes pel Marroc i un 40% de la seva capacitat solar s'obté del Sàhara Occidental

El Tribunal de Justícia de la UE ha ratificat en tres ocasions que el territori i les aigües del Sàhara Occidental no són part del Marroc

Població local protesta per l'espoli pesquer a les aigües del Sàhara Occidental

den aplicar. Segons les sentències del TJUE, perquè aquests acords fossin vàlids, haurien de complir-se dues condicions: mencionar el Sàhara Occidental i tenir el consentiment exprés del poble sahrauí.

Aquest fet no ha impedit que l'últim acord en matèria de pesca entre la UE i el Marroc -del 2019- inclogui de forma explícita el territori del Sàhara Occidental. Això sí, amb condicions específiques sobre l'explotació dels seus recursos.

Per la seva banda, el Frente Polisario, com a representant legítim del poble sahrauí, ha manifestat en diverses ocasions que s'oposa a aquests acords perquè suposen una vulneració de la legalitat internacional i, per aquesta raó, no ha participat en cap procés de consulta o negociació.

Efectes mediambientals

A més, la presència d'aquestes empreses sovint tenen un impacte negatiu en el medi ambient. N'és un exemple la central tèrmica que la companyia alemanya MAN Diesel & Turbo ha instal·lat a Al-Aaiun, malgrat que estava prevista inicialment per a la ciutat marroquina de Tiznit. “La central funciona amb fuel pesat, una substància molt contaminant”, explica l'activista i investigador Lahcen Dalil: “A conseqüència del funcionament de la central dins de la zona urbana d'Al-Aaiun, les sahrauís respiren concentracions de diòxid de sofre superiors a les normes sanitàries vigents”. Una petjada ecològica que contrasta amb la inversió en desen-

La central tèrmica que una companyia alemanya ha instal·lat a Al-Aaiun genera fortes emissions contaminants

Recentment, des de la societat civil, s'ha impulsat la campanya internacional 'El Sàhara Occidental no està en venda'

volupament. “Al Sàhara Occidental, fins ara, no hi ha universitats ni infraestructures, i l'hospital està en males condicions”, es lamenta Dalil.

Enfront de tot això, activistes com ell, defensors de drets humans i organitzacions de la societat civil sahrauí han començat a articular propostes en l'àmbit nacional i internacional, per exigir que es respectin els DDHH i la legislació internacional. Juntament amb la defensa dels recursos naturals del territori, han esdevingut per a moltes sahrauís de les zones ocupades els principals eixos de resistència.

Des dels territoris ocupats del Sàhara Occidental, els campaments de refugiades de Tindouf i activistes sahrauís en la diàspora, s'han creat grups, plataformes, sindicats, observatoris, la plataforma Sahrawis Against the Plunder (Saharauís Contra l'Espoli) o la recent campanya internacional contra l'espoli “Western Sahara is not for sale” (“El Sàhara Occidental no està en venda”), impulsada per més de 120 organitzacions.

Mitjançant la presentació de denúncies a tribunals internacionals; la investigació i documentació de casos específics d'espoli, i l'exposició pública d'empreses que vulnereu els drets humans, aquests grups volen dificultar la presència d'aquestes companyies que exploten, compren o traslladen recursos naturals del Sàhara Occidental, un territori no-autònom, pendent de descolonització i on la seva població viu sota una ocupació militar. ●

Assegurem compromís

www.arc.coop

DEIXA'T MIRAR

ANUNCIA'T A LA DIRECTA!

250.000 visites úniques mensuals al web

Més de 3.200 subscriptores

publicitat@directa.cat

CERVELLA DEL

MONTSENY

ARTESANA

Javier de Riba | @javierderiba,
Cantonigròs (Osona)

"He volgut representar la 'corona-trampa'. Dona importància i protegeix qui la porta, sigui el que sigui. Aquesta intervenció l'he feta en uns lavabos abandonats de Cantonigròs. Parlar des d'un pla metafòric m'ajuda a entendre la realitat. Es veu que aquest llenguatge està més acceptat que no pas dir veritats de manera literal, com ho ha fet Hasél. Que la monarquia té les eines per autoprotegir-se, tot i les evidències de ser quel·l·lisme, inútil, antidemocràtic, corrupte i en descomposició. Està preparada amb tota la maquinària judicial (i mediàtica) per defensar-se. Suposo que per això al rei actual li diuen 'el Preparao'".
Fotografia: Javier de Riba

Esprais per la llibertat

Artistes del mural i del grafiti expressen el seu rebuig per l'empresonament de Pablo Hasél als murs dels Països Catalans

Marta López Mas | @lopes_mas

Semblava que la sentència de Pablo Hasél ens enxamparia en un estat anestèsic després d'un any de pandèmia, amb la COVID-19 monopolitzant l'agenda mediàtica i amb una ciutadania desentrenada pel que fa a la mobilització. Però no ha estat així. La resposta ha esclatat a través d'una enorme indignació als carrers i a les places dels Països Catalans i de l'Estat espanyol, amb manifestacions dia sí dia també, per reclamar el seu alliberament immediat i defensar la llibertat d'expressió, entre altres proclames de fons.

Una setmana abans, però, pocs dies abans de finalitzar el termini perquè el raper ingressés a presó de manera voluntària, algunes parets ja començaven a parlar. El diumenge 7 de febrer,

diversos muralistes i grafiters van respondre a una crida col·lectiva per canalitzar la ràbia i mostrar la seva solidaritat amb el cantant per mitjà de l'art. Als Jardins de les Tres Xemeneies del Poble Sec, a Barcelona, s'hi van aplegar una quinzena d'artistes. La imatge del rei emèrit amb cinc fletxes republicanes clavades, una obra creada pel muralista Roc Blackblock i censurada en menys de 24 hores pel servei de neteja de l'Ajuntament de Barcelona -una actuació de la qual el regidor Albert Batlle es va fer responsable-, és potser la fotografia més icònica d'aquell aplec. Això no obstant, hi ha hagut altres obres que han resistit en segon pla als murs d'aquest espai i en altres municipis. Hem fet un recull d'imatges i del testimoni de les seves creadores. ●

Cinta Vidal | @cinta_vidal, Cardedeu (Vallès Oriental)

“Vaig pintar el mural moguda per la indignació davant l’injust i imminent empresonament de Pablo Hasél i també com a resposta a l’escandalosa censura del mural del Roc a Barcelona. Volia explicar la deriva en la manca de llibertat d’expressió que patim com a societat. Vaig utilitzar el rei emèrit com a símbol màxim del poder corrupte de l’Estat espanyol. A la imatge, Juan Carlos I tapa amb pintura grisa la figura de Pablo Hasél cantant, representant així com el poder de l’Estat pretén eliminar la diferència de pensament i la discrepància”.

Fotografia: Fer Alcalá | @feralcala

Soma | @soma.marc, València i Palma

“El primer mural el vaig fer a Palma l’estiu passat i ara l’he tornat a pintar a València. He volgut recolzar la idea que ‘els Borbons són uns lladres’, una de les frases per la qual Hasél ha estat condemnat per ‘injúries’ a la Corona.”

Fotografies: Marc Peris

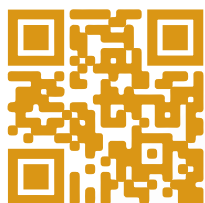

Llukuter | @llukuter, Lleida

“El mural fa gairebé vuit metres d'alçada i el vaig pintar amb l'ajuda d'un altre artista de la ciutat, Aka Modesto (@akamodesto). El dibuix parteix d'una de les fotografies de Pablo Hasél capturada en alguna de les últimes rodes de premsa. L'objectiu de pintar-lo i que fos de grans dimensions respon a la idea de fer-lo present. A Lleida ens oblidem ràpidament de les coses que passen i si no en deixem constància, sembla que gairebé no hagi passat res”.

Fotografia: Llukuter

Videoreportatge al web:
directa.cat

Maga | @maga_illustration, Barcelona

“Al mural que vaig realitzar surt una corona amb una ombra llarga. És la representació de la Corona espanyola: molt lluent, molt opulenta i molt ostentosa. Tota aquesta brillantor vol captar l'atenció perquè no t'hi fixis en el que hi ha al darrere, l'ombra que projecta, tota la foscor que oculta. L'ombra és la censura i repressió actuals, però també és el bagatge històric pel qual encara tenim una monarquia. És l'ombra d'una imposició”.

Fotografia: Fer Alcalá | @feralcala

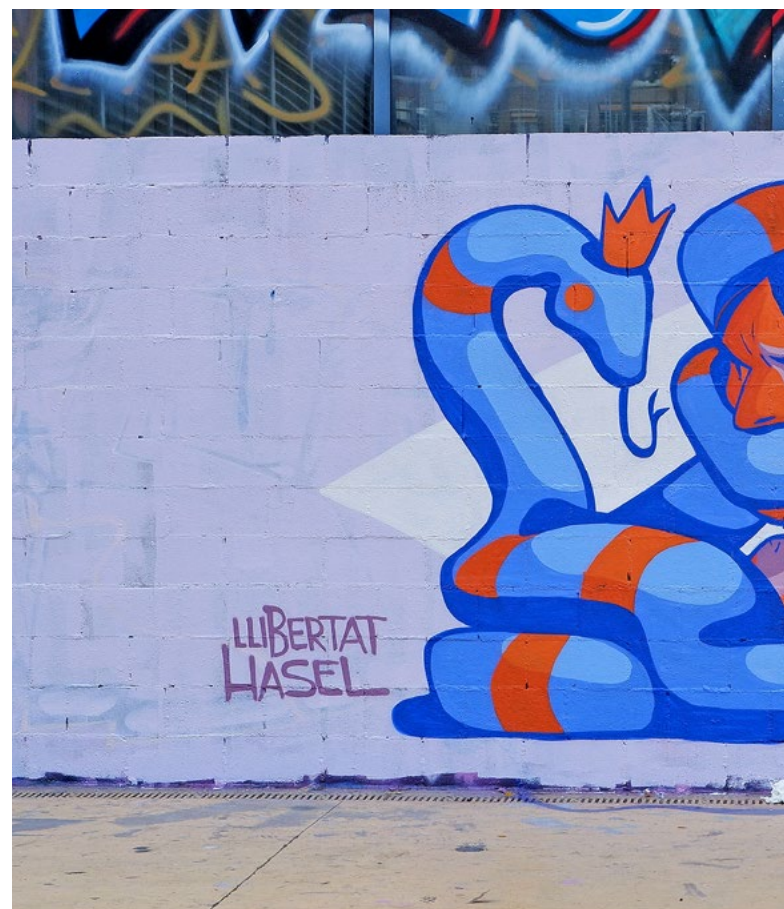

Galleta María | @galletamaria_pinta, Barcelona

“El mural representa una serp amb dos caps (jutge i rei al mateix temps) que escanya una persona per a impedir-li expressar-se amb llibertat. Em semblava una metàfora senzilla, però que resumeix la situació que, com en Hasél, estan patint moltes creadores els darrers anys.

Vaig dibuixar el mural per solidaritat amb el Pablo Hasél i la resta d'artistes represaliades per l'Estat i el poder judicial. Em va semblar que, ja que se'ns cridava a l'acció i que ens interpel·lava directament com a treballadores de la gràfica, era un xicotet gest que podria tindre una mica de ressò, arribar a alguna persona que no coneguera el cas o almenys, fer alguna cosa de profit amb la ràbia que sentia. A més, crec que si aquesta maquinària exemplificant continua operant, ningú ens lleva de ser les següents”.

Fotografia: Fer Alcalá | @feralcala

Sigrid Amores, Tres Voltes Rebel, Arte Porvo i Elna Or

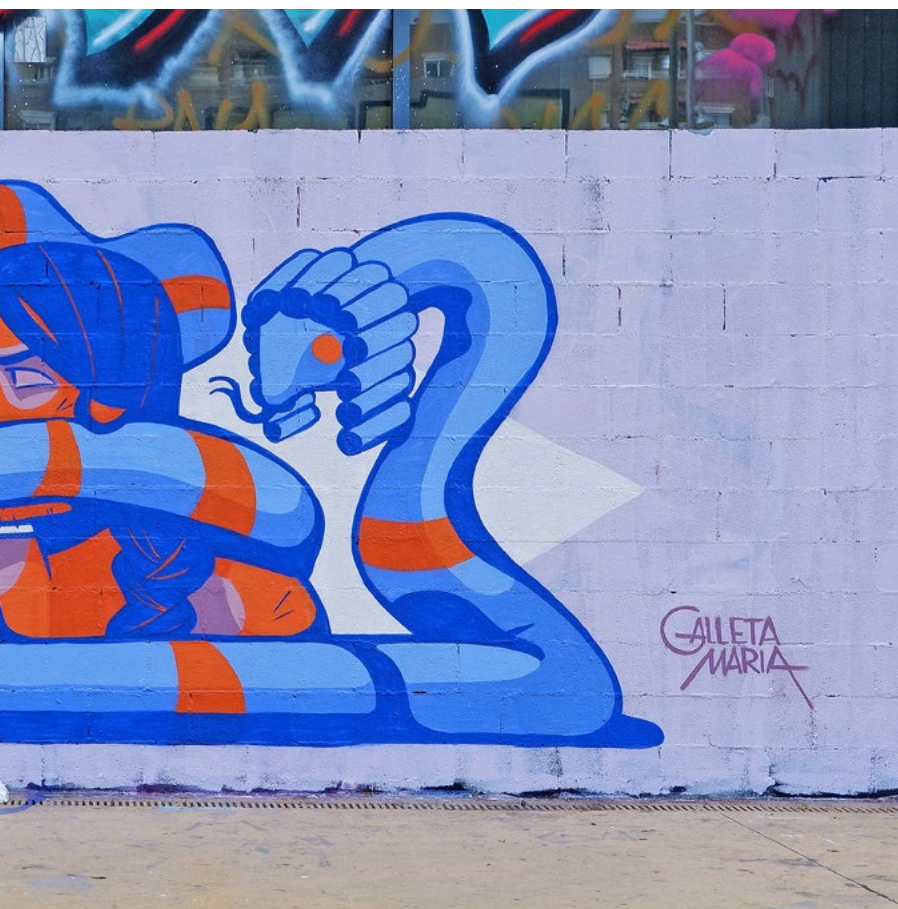
| @sigridamores @tres.voltes.rebel @arteporvo @elna_or, Barcelona
 “El mural respon a una crida de solidarització per la sentència de presó a Pablo Hasél. Preteníem fer palesa la repressió injusta i desproporcionada que ha patit el raper, així com reivindicar que no és quelcom personal, sinó que respon a una censura sistemàtica contra els artistes que tenen un discurs polititzat. El mural el vam realitzar entre les quatre. Creiem que l’art s’ha d’entendre col·lectivament. Per a nosaltres, és una manera de materialitzar i posar en pràctica el discurs de crear xarxa, de solidaritat i suport mutu”.

Fotografia: Fer Alcalá | @feralcala

Reskate Studio & Chamo San | @reskatestudio @chamo_san, Barcelona

“Volíem representar l’emérito entre reixes, on creiem que hauria d’estar. Però l’única manera d’aconseguir aquesta visió és mostrant el punt de vista del presoner; en aquest cas, per fer ús de la llibertat d’expressió. Entenem l’atac a Pablo Hasél com un atac a un dret fonamental i, en particular per al món artístic, un atac a la llibertat creativa. Creiem que és important defensar aquest dret exercint-lo. La ‘justícia’ està de la banda dels corruptes. Ells l’utilitzen per defensar-se empresonant als que els assenyalen”.

Fotografia: Fer Alcalá | @feralcala

malal·letra

Tu l'has vista, l'Helena?

El relat de Mònica Ortega Vives | @monikkom

La trobo al parc de la plaça de Can Felipa i la miro dissimuladament, potser tu també ho fas; ella està enrevoltada en mantes i robes acolorides i brutes, el seu cabell blanc i gris i groc és un tot uniforme. La miro amb un sentiment ambigu, és aquest el preu de la llibertat?

Potser ella, a qui dic Helena, té una missió secreta que succeïx dins d'aquell embolcall, i potser d'aquí a molts dies o anys, o d'aquí a un temps que jo, mortal, no puc pensar, sortirà de la seva crisàlide de robes i brutícia i emergirà en una figura nova; amb ales, magnànima i única i volarà. Mentrestant, però, té una rutina concreta que la porta a aixecar-se d'hora i degustar una cervesa que sembla molt fresca a les sis del matí, quan la trobo de camí a la piscina.

Ella no em veu ni pot apreciar la meua cara endormiscada, ella conversa amb éssers que jo no percebo i tot acabant la primera beguda del dia o la darrera de la nit, va desant les mantes amb cura. De vegades l'acompanya un Menelau, o potser és un Paris, i s'asseuen i parlen. Ells sí que es veuen, transiten la mateixa realitat i comparteixen minuts que sovint duren fins que jo surto de la piscina sense dormissos enganxats als ulls; però ells ara tampoc no em veuen.

De vegades, si arribo molt tard perquè la nit m'ha deixat tocar la música de les lletres, ja no la trobo i l'enyoro. Ella soc jo en un altre context, nascuda i crescuda en una altra família

/ WARA DE ORMAECHEA
@waradeormaechea

i altres decisions preses. Ella és tu també, una mateixa forma vital motllada en altres circumstàncies.

Potser aquell mateix dia la trobaré passejant el seu carret de supermercat, replè de les seves coses que són valuoses i necessàries, empenyent-lo amb esforç tot fent una volta pel barri.

Potser un dia ja no la veuré més, ara fa dos matins i un migdia que no l'he trobada; tu l'has vista, l'Helena? La darrera vegada hi havia una assistent social parlant-hi. No sé quina mena d'assistència li oferia, era una noia jove i bonica que li parlava amablement mentre ella xarrupava la seva cervesa, sense percebre-la.

Jo volia dir-li:

—Deixa-la fer, és l'Helena, és aquí al seu banc, que és casa seva en aquesta plaça, no fa cap mal, dorm a la fresca i beu cerveses vermelles de vegades en companyia d'un Paris o un Menelau. No te l'emportis, no l'espantis, deixa-la ser. Potser ets tu d'aquí a mil anys o mil dècades. Deixa que transiti la seva vida. Li pertany.

Però no dic res. Poso la meua cara de pòquer, agafo amb ràbia la meua bossa de nedar i descarrego a l'aigua aquelles coses que penso i no dic. I deixo créixer aquella sensació que potser la llibertat no és un ideal net i pur, de sortir volant i deixar-se acaronar pel vent, sinó una altra cosa: diferent i potser bruta, de cabells esgrogueïts i uniformes i la visita ocasional d'un Paris raptador. ●

ressenyες

Mi-rar cap a dins

Ferran Riera | @La_Directa

La pianista i compositora Clara Peya, recent guanyadora d'un dels Premis Nacionals de Cultura de la Generalitat de Catalunya, ha tornat a sorprendre amb un gir en la seva carrera en editar el que ja és el seu vuitè disc, *AA (Analogia de l'A-mort)*, un treball que sembla mirar cap a dins i aprofundir en uns continguts musicals íntims, reservats, fins i tot ocults -ella mateixa diu que ha intentat abraçar la foscor-, però al mateix temps plenament oberts a qui vulgui apropar-se a ells per desxifrar el seus codis.

Tornant a les seves pròpies paraules, aquest CD, que “no ha sigut pensat, sinó sentit”, mostra en només 38 minuts 16 temes breus interpretats per un piano solitari -amb alguna petita incursió de sintetitzador i també un fragment recitat en castellà-, uns temes que potser caldria qualificar com a pinzellades inacabades, que tenen el seu títol partit per la meitat, des del primer “Instru-

mental”, a l'últim, “Intens”, com si volguessin fer palesa la seva dualitat o la seva contrarietat. Musicalment, i com calia esperar, aquesta producció és de difícil catalogació. Més propera a la música clàssica que al jazz, o en tot cas equidistant entre totes dues escoles, es podria etiquetar com una mostra d'un expressionisme contemporani accentuat amb alguns matisos de minimalisme, però probablement ens quedariem curts, ja que la concepció d'aquesta obra no entén d'estils ni d'etiquetes.

Si més no, amb aquesta proposta, Clara ha demostrat que el seu art no té límits ni s'ajusta a formats establerts i que continua buscant un Sant Greal que encara no sap com és ni on s'amaga. Perquè el que dona sentit a la seva tasca no és la troballa, sinó la mateixa recerca. Bona mostra d'aquesta filosofia tan personal és que *AA (Analogia de l'A-mort)* va ser presentat en un únic, exclusiu i irrepetible concert el 6 de desembre a la sala Utopia 126 de Barcelona. ●

MÚSICA
AA (Analogia de l'A-mort)
Clara Peya
Satélite K, 2019

Conversant amb la tragèdia

Edu Abad Cabedo | @AbadEdu

“Enterra'm, amor meu” és una expressió àrab de comiat que significa “no pensis a morir abans que jo”. Expressió que dona nom a l'obra més aclamada de l'estudi francès Pixel Hunt i que, amb l'ús d'unes poques paraules, aconsegueix englobar l'essència del videojoc en qüestió: l'esbós d'un llarg i cruel adeu.

Bury me, my Love explica la història de Nour, una refugiada siriana que escapa de la tragèdia en què es troba immers el seu país. Però nosaltres no l'encarnem a ella, sinó al seu marit, en Majd. A través de la pantalla del nostre mòbil podrem conversar amb la Nour, a qui acompanyarem telemàtica-

ment durant el seu viatge cap a Europa. Pixel Hunt utilitza una eina tan quotidiana com el xat per fer-nos empatitzar amb un personatge fictici, un conjunt de píxels basats en una experiència real, que, amb tot, representa a tantes persones d'ahir, avui i, malauradament, demà.

El joc ens mostra les tristeses i perills que viuen els refugiats. La mort que travessa el Mediterrani, la cruesa dels camps de refugiats, la incertesa del dia a dia... Tot sense caure

VIDEOJOC
Bury me, my Love
The Pixel Hunt,
2017
Plataformes: iOS,
Android, PC,
Nintendo Switch

en romanticismes o infantilismes, sinó essent exemple de sensibilitat i tacte. Una experiència amb què conscienciar altri. ●

Observar-se a l'espill per a seguir avançant

Elies Boscà | @Elies_Bosca

LLIBRE
Teixir feminismes. Memòria, comunitat i territori
Diverses autories
Caliu espai editorial
161 pàgines

Si hi ha algun moviment social i polític que ha despertat més reflexió al seu voltant durant els últims temps, sens dubte és el feminisme. Una bona mostra és *Teixir feminismes. Memòria, comunitat i territori*, última publicació de l'editorial Caliu Espai Editorial. L'obra és un recull d'articles d'autoria individual i col·lectiva que plasmen per escrit diferents lluites que, amb el País Valencià com a marc d'actuació, intenten posar la vida en el centre i mostren com les desigualtats de gènere travessen totes elles.

Així, tant des d'un vessant teòric com d'una sorgida de pràctiques militants per la defensa pel territori, la solidaritat internacionalista o l'antifeixisme, se'ns plantegen possibles eixides i solucions davant l'horitzó de creixement desbocat, desigualtats i precarietat generalitzada que ens ve al damunt. Tot això, des de plantejaments que giren al voltant de valors que tradicionalment s'han associat amb pràctiques que beuen del feminisme i l'ecologisme (cures, solidaritat, suport mutu, etc.) i que es poden englobar sota el nom d'ecofeminisme. ●

/ RAQUEL
NAVARRETE

“El topless posa en tensió les normes del patriarcat”

Lara Alcázar,
activista de Femen

Dones amb eslògans pintats en els pits, corones de flors sobre els caps i punys enlaire. Aquesta és la indumentària amb què s'ha popularitzat Femen, una organització feminista que amb el cos assenyalava les injustícies i els abusos del sistema dominant. Fundada a Ucraïna a principis de 2008 i relançada el 2012 per la seva cofundadora, Inna Xevtxenko, arran d'una acció de suport al grup Pussy Riot, s'ha estès pel món com una taca d'oli. També a l'Estat espanyol, on el juliol de 2013, Lara Alcázar va coordinar un primer grup d'activistes per “despertar el pensament crític a favor d'una societat que hauria de vetllar per l'interès comú de totes les persones”. Segons aquesta estudiosa de l'art, nascuda a Oviedo fa 28 anys, la presència de Femen ha fet més visible l'explotació de la dona i la impunitat amb què actuen els grups antiavortistes i d'ultradreta. Amb altres companyes, Alcázar ha protagonitzat desenes d'accions, la darrera contra la presència de Vox a la campanya dels comicis que van celebrar-se el dia 14 de febrer a Catalunya.

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Què et porta a participar a Femen?

Jo vinc d'una família de miners asturians, de la qual he heretat el sentiment de classe obrera. I això explica que, tant en el batxillerat com després, a la universitat, entrés a militar a col·lectius d'esquerres que denunciaven els prejudicis que causen les polítiques conservadores sobre els treballadors i les dones. El contacte amb Femen sorgeix dins d'aquests ambients, quan per mitjà de la lectura sobre les artistes que s'havien implicat en política, vaig conèixer aquest grup d'activistes que aleshores estava establert a França i Alemanya. Les vaig escriure i em van proposar coordinar un nucli a l'Estat espanyol.

Encaixa amb les teves expectatives?

A mi sempre m'han inspirat Rosa Luxemburg i altres ideòlogues del socialisme clàssic, a part de Rosa Parks, Angela Davis i moltes altres que han posat en pràctica la teoria que professaven. En el cas de Femen és el *sextremisme*, un mètode que consisteix a utilitzar el topless amb un lema imprès als pits com a mitjà de denúncia.

Per mitjà del topless, voleu que les accions prenguin especial rellevància?

Sens dubte, perquè posa en tensió les normes de l'ordre i el sistema patriarcal, per això repta el concepte d'autoritat en tots els seus àmbits.

Situa davant del mirall la cosificació de la qual són víctimes les dones a la nostra societat?

Contradiu el rol passiu que pretén assignar-nos el patriarcat. Però no només això: la nuesa, a banda de reivindicar un model de dona lliure, independent i activa, evidencia la doble vara de mesurar respecte a l'home. Perquè, des d'una òptica patriarcal, només s'accepta que mostrem els pits durant la lactància. I si no és en aquest context, se'ns acusa de ser dolentes i atrevides. En canvi, ningú no critica que un home es passegi sense samarreta, la qual cosa demostra que el cos de les dones està sexualitzat per qui ens mira. És aquesta narrativa la que volem revertir.

Metafòricament, el vostre tors té la funció d'una pancarta?

Sí, però al final el mitjà és secundari, perquè qualsevol dona que protesti rep l'estigma freudià, segons el qual ens queixem perquè som histèriques i tenim problemes mentals. De manera, doncs, que amb les nostres accions aconseguim reunir dos debats en un: la mirada hipersexual que es té de nosaltres -se'ns valorarà per si estem primes o grasses- i el rol submís que el sistema vol atorgar-nos.

Femen és captiva de la seva estratègia?

Tots els grups busquen la seva identitat. Greenpeace utilitza el taronja i els cascos grocs, i les marees recorren a un color per diferenciar-se. Per tant, és lògic que vulguem distingir-nos, amb la diferència que allò que ens cohesiona porta implícita la defensa de la feminitat i la llibertat.

Defenseu el dret a l'avortament i rebutgeu l'extrema dreta. Com planifiqueu les vostres reivindicacions?

Cada any ens fixem diferents objectius, i certament la lluita contra el feixisme ens ha marcat l'agenda a mesura que el feixisme s'ha estès a l'Estat espanyol i actua amb tota impunitat. I, a col·lació d'això, as-

senyalem l'Església catòlica, a la qual recriminem el paper condescendent que va tenir amb el franquisme i el suport que dona avui a grups reaccionaris i antiavortistes. Però analitzem cada context per veure quina és la millor manera de respondre.

Heu acusat el feminisme d'haver-se institucionalitzat. Voleu trencar aquesta tendència?

Critiquem els sectors del feminisme que pensen que només pot opinar qui prové de l'acadèmia, quan des de l'experiència quotidiana les dones tenim molt a dir. Per tant, igual de vàlides són les reflexions que surten de la universitat com les que fan moltes entitats o nosaltres mateixes, per qui la millor manera de confrontar un sistema que ens explota i discrimina és la lluita al carrer. ●